

Identificarea persoanei fizice după nume și domiciliu

Cuprins

Introducere

Titlul I: *Considerații generale privind identificarea persoanei fizice*

Capitolul 1: Noțiunea identificării persoanei fizice

1. Noțiunea identificării persoanei fizice
2. Mijloacele de identificare a persoanei fizice
3. Note

Titlul II: *Numele*

Capitolul 1: Noțiune și caractere juridice

1. Noțiune
2. Caracterele juridice ale numelui
3. Note

Capitolul 2: Numele de familie

1. Stabilirea, dobândirea numelui de familie
2. Modificarea numelui de familie
3. Schimbarea pe cale administrativă a numelui de familie
4. Retranscrierea numelui de familie
5. Note

Capitolul 3: Prenumele

1. Noțiune, rol și caractere
2. Stabilire, schimbare și retranscriere

Capitolul 4: Pseudonimul și porecla

1. Pseudonimul
2. Porecla
3. Note

Titlul III: Domiciliul

Capitolul 1: Noțiune, caractere, importanță, feluri

1. Noțiunea domiciliului
2. Note

Capitolul 2: Stabilirea, schimbarea și dovada domiciliului de drept comun

1. Stabilirea domiciliului de drept comun
2. Schimbarea domiciliului de drept comun
3. Dovada domiciliului de drept comun
4. Note

Capitolul 3: Domiciliul legal

1. Reglementare juridică
2. Definiție
3. Stabilirea domiciliului legal
4. Schimbarea domiciliului legal
5. Dovada domiciliului legal
6. Note

Capitolul 4: Domiciliul convențional

1. Reglementare juridică
2. Definiție
3. Natură juridică
4. Note

Capitolul 5: Reședința

1. Noțiune, caractere, importanță
2. Stabilirea, schimbarea și dovada reședinței

3. Note

Concluzii

Note

Introducere

Deși lucrarea de față se intitulează Identificarea persoanei fizice după nume și domiciliu, identificarea persoanei fizice, se realizează complet atât prin nume, cât și prin domiciliu, cât și prin starea civilă.

Cele trei noțiuni se aseamănă, dar se și diferențiază între ele.

Astfel toate trei sunt atribute sau mijloace juridice de individualizare a persoanei fizice, dar numele individualizează persoana fizică prin cuvântul sau cuvintele ce o identifică în societate; domiciliul se referă la identificarea în spațiu a unei persoane fizice; starea civilă identifică persoana fizică prin calitățile personale având această semnificație. În plus, numele, domiciliul și starea civilă sunt drepturi personal nepatrimoniale și se găsesc într-o relație apropiată pentru că aparțin “aceleiași” persoane.

Totuși între noțiunile de **nume** și respectiv de **domiciliu** pe de o parte și noțiunea de **stare civilă** pe de alta parte există și diferențieri sau condiționări.

Astfel, felul filiației care poate fi: din căsătorie, din afara căsătoriei, din părinți necunoscuți, are incidență directă asupra stabilirii numelui de familie.

Starea civilă are incidență și asupra domiciliului, acesta fiind ușor observată în cazul domiciliului legal al minorului ca și în cazul domiciliului soților.

Cu toate că numele este trecut în **actul de stare civilă**, el nu face parte din **starea civilă** a persoanei fizice fiind distinct de aceasta. La fel nici domiciliul și reședința nu sunt incluse în noțiunea de **stare civilă**.

Dar pentru a nu desconfira prea mult cuprinsul acestei lucrări, încă de la întâiul ei cuvânt, să lăsăm paginile care urmează să se ocupe de problema identificării persoanelor fizice prin nume și domiciliu.

Titlul I: Considerații generale privind identificarea persoanei fizice

Capitolul 1: Noțiunea și mijloacele identificării persoanei fizice

1. Noțiunea identificării persoanei fizice

Definiție

Prin identificarea persoanei fizice, se înțelege individualizarea omului în raporturile juridice civile.

Natura juridică a identificării persoanei fizice

Identificarea persoanei fizice ca instituție complexă este formată din totalitatea normelor ce reglementează individualizarea omului în toate raporturile juridice la care participă.

Din această instituție aparține dreptului civil, numai o parte, și anume, cea formată din normele de drept civil care reglementează mijloacele de individualizare a omului în raporturile civile.

Necesitatea identificării persoanei fizice

Dintre cele trei elemente constitutive ale raportului juridic civil: subiectele, conținutul și obiectul raportului juridic, identificarea persoanei fizice vizează subiectele raportului juridic civil.

Identificarea omului este o necesitate generală pentru că individualizarea lui se realizează în toate raporturile juridice la care participă, adică în toate ramurile de drept.

Identificarea omului este în același timp și o necesitate permanentă, pentru că de la naștere până moarte, el participă diferite raporturi juridice civile.

Necesitatea este și de ordin general, obștesc în sensul că și societatea este interesată ca fiecare component al ei să poată fi identificat în raporturile juridice la care participă.

Necesitatea este, în sfârșit, și personală sau individuală în sensul că fiecare om este interesat direct a se individualiza în raporturile juridice la care participă.

2.Mijloace de identificare a persoanei fizice

Enumerarea principalelor mijloace de identificare

Principalele atribute sau mijloace de identificare a persoanei fizice sunt: numele, domiciliu și starea civilă.

Dintre acestea numele se referă la numele de familie, prenumele și pseudonim, acesta din urmă deosebindu-se de poreclă, iar domiciliu implică și reședința.

Sediul materiei

Principalele acte normative ce formează, de lege lata sediul materiei sunt:

- pentru nume:

- Decretul nr.31 din 1954 art.nr.12.
- **Codul familiei** art.27, 28, 40, 62, 64.
- Ordonanța de urgență a Guvernului, nr.25/1997 privind adopția art.nr.21, 22
- Convenția privind drepturile copilului

- pentru domiciliu și reședință :

- Decretul nr.31/1954 art. 13, 14, 15
- **Codul familiei** art.42 , 43, 100, 103, etc.
- Legea nr.105/1996 privind evidența populației și cartea de identitate.
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr.26/1997 privind protecția copilului aflat în dificultate art.8, 9, 10, 13, 14.
- Pactul internațional privind drepturile civile și politice ale omului
- Convenția privind drepturile copilului
- Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, articolul nr.8
- Protocolul nr.4 adițional la această convenție, articolul nr.2

- pentru starea civilă:

- Decretul nr.31/1954 articolele nr.22, 23, 24
- **Codul familiei**
- Legea nr.119/1996 privind actele de stare civilă

- Metodologia pentru aplicarea unitară a legii nr.119/1996 cuprindere la actele de stare civilă, emisă de departamentul pentru Administrația Publică Locală și Ministerul de Interne
- Convenția privind drepturile copilului

Titlul II: Numele

Capitolul 1: Noțiune și caractere juridice

1.Noțiune

Definiție

Legea nu definește în mod expres numele, deși reglementează structura, stabilirea, modificarea și schimbarea acestuia. Însă în doctrină numele este definit ca fiind cuvântul sau cuvintele care individualizează persoana fizică în societate¹.

Această definiție nu e suficientă pentru că nu reflectă calitatea esențială a numelui, aceea de a fi un drept personal nepatrimonial.

Ținând seama că în articolul nr.12 alineat 1 din Decretul nr.31/1954 se arată că orice persoană are “*dreptul la numele stabilit sau dobândit potrivit legii*”, iar în articolul nr.7 punctul 1 din Convenția privind drepturile copilului se arată că acesta “*este înregistrat imediat după nașterea sa și are de la această dată un nume, dreptul de a dobândi o cetățenie și în măsura posibilului, dreptul de a-și cunoaște părinții și de a fi crescut de aceștia*”², poate fi definit numele ca acel atribut sau mijloc de identificare a persoanei fizice care constă în dreptul omului de a fi individualizat în familie și în societate, prin cuvinte stabilite, în condițiile legii, cu această semnificație.

Structură

Structura legală a numelui este stabilită de articolul nr.12 alin.nr.2 din Decretul nr.31/1954: “*Numele cuprinde numele de familie și prenumele*”.

Terminologie

Atât în doctrină cât și-n legislație și-n jurisprudență, termenul **nume** primește două accepțiuni:

- stricto sensu, prin acest termen se înțelege numai numele de familie desemnat și prin expresia “*nume patronimic*”
- lato sensu, prin termenul **nume**, se desemnează atât numele de familie cât și prenumele, acesta din urmă desemnându-se și prin expresia “*nume de botez*”.

În terminologia arătată, numele nu se confundă nici cu pseudonimul, nici cu porecla.

Conținutul dreptului la nume

Următoarele prerogative alcătuiesc conținutul numelui:

- dreptul de a purta sau de a folosi numele
- dreptul de a cere îndreptarea greșelilor de scriere a numelui în actele de stare civilă sau de identitate
- dreptul de a se opune la folosirea numelui de către o altă persoană, fără îndreptățire.

2. Caracterile juridice ale numelui

Natura numelui, de drept personal nepatrimonial, servește la descinderea caracterelor juridice ale acestuia. Astfel,

caracterele numelui sunt:

- opozabilitatea “*ergo omnes*”, care se referă la faptul că numele ca drept personal nepatrimonial este și un drept absolut.
- inalienabilitatea, în sensul că numele nu poate fi donat, “*vândut*”, înstrăinat. Atunci când sunt îndeplinite condițiile legii, numele este transmis prin filiație, căsătorie, adopție, dar titularul numelui nu este lipsit de acesta.
- imprescriptibilitatea, în sensul că dreptul la nume este imprescriptibil atât extinctiv deci oricât ar dura neexercitarea lui, acest drept la nume nu se stinge, cât și achizitiv, în sensul că dreptul la nume nu poate fi dobândit decât în condițiile legii.
- personalitatea, care reflectă strânsa legătură dintre nume și persoana fizică care îl poartă, acesta putând fi exercitat numai personal, de către titular, nu prin reprezentare. Numai pentru minori se admite ca excepție de la

acest principiu, reprezentarea în procedura schimbării pe cale administrativă a numelui acestuia.

- universalitatea constă în faptul că toți oamenii au dreptul la nume. În acest sens articolul nr.12 alineat nr.1 din Decretul nr.31/1954 prevede: “*orice persoană are dreptul la nume stabilit sau dobândit potrivit legii*”, iar articolul nr.7 punctul nr.1 din Convenția privind drepturile copilului arată: “*copilul este înregistrat imediat după nașterea sa și are de la această dată dreptul la un nume*”.
- legalitatea, reflectă condițiile dobândirii, modificării și schimbării numelui stabilite numai prin lege așa cum menționează articolul nr.12 din Decretul nr.31/1954.
- unitatea, specifică numelui aceasta ilustrează că deși alcătuit din numele de familie și prenumele, totuși acestea împreună individualizează aceeași persoană fizică.

3.Note

1.Pentru asemenea definiție a se vedea C.Stătescu,

Drept civil, 1970,pagina nr.107.

2.În același sens, articolul nr.8 punctul nr.1 din Convenția privind drepturile copilului stabilește că:

“Statele părți se angajează să respecte drepturile copilului de a-și păstra identitatea, inclusiv cetățenia, numele său și relațiile familiale, astfel cum sunt recunoscute de lege fără amestec”.

Capitolul 2: Numele de familie

1. Stabilirea, dobândirea numelui de familie

Reglementare juridică

Stabilirea numelui de familie este cuprinsă în următoarele izvoare:

- un izvor de drept civil care este reprezentat de articolul nr. 2 aliniatul nr. 1 din Decretul nr.975/1968 cu privire la nume, în care se arată : “*Numele de familie se dobândește prin efectul filiației în condițiile prevăzute de Codul familiei*”.

- un izvor de dreptul familiei reprezentat de **Codul familiei** în al cărui articol nr. 62 se arată: “*Copilul din căsătorie ia numele de familie comun părinților . Dacă nu are un nume de familie comun, copilul va lua numele de familie al unuia dintre ei ori numele lor reunite, caz în care numele se va stabili prin învoiala părinților și se va declara la nașterea copilului, la serviciul de stare civilă . În lipsa unei asemenea învoieli, autoritatea tutelară, ascultând pe părinți, va hotărî dacă copilul va purta numele unuia dintre ei sau numele lor reunite .*”

Articolul nr. 64 din **Codul familiei** arată : “ *Copilul din afara căsătoriei dobândește numele de familie al aceluia dintre părinți față de care filiația a fost mai întâi stabilită . În cazul în care filiația a fost stabilită ulterior și față de celălalt părinte, instanța judecătorească va da încuviințare copilului să poarte numele acestuia din urmă . Pentru cazul copilului recunoscut în același timp de ambii părinți, se aplică dispozițiile articolului nr. 62 aliniatul nr. 2”.*

La fel de importante ca articolele enunțate din **Codul familiei**, este și articolul nr. 2 aliniatul ultim din Decretul nr. 975/1968 care arată : “ *Numele de familie și prenumele copilului găsit, născut din părinți necunoscuți, se stabilește prin decizie, de primăria comunei, orașului, municipiului sau a sectorului municipiului București în raza căruia a fost găsit copilul”.*

Ipoteze și soluții de stabilire sau dobândire a numelui de familie

Din textele legale care reglementează juridic dobândirea sau stabilirea numelui de familie, se desprind următoarele ipoteze de stabilire a numelui :

I Stabilirea numelui de familie a copilului din căsătorie

Pentru această ipoteză deosebim:

Părinții au nume comun

În această situație, copilul rămâne cu numele dobândit la naștere, numele comun soților. Acest nume comun poate fi cel al soțului dinaintea căsătoriei, cel al soției dinaintea căsătoriei ori numele format din reunirea numelor avute de soți înaintea căsătoriei așa cum prevede articolul nr.27 din **Codul familiei**.

În practică în majoritatea cazurilor numele comun al soților este cel al bărbatului înaintea încheierii căsătoriei. Prin urmare, copilul va purta în acest caz, același nume cu cel al soțului respectiv. De aceea s-a exprimat și părerea că, în această situație, copilul ar urma să dobândească numele propriu de familie al mamei, ca un copil din afara căsătoriei¹.

Părinții nu au nume de familie comun

În acest caz, copilul poate dobândi, după învoiala părinților, fie numele soțului, fie numele mamei fie numele lor reunite.

Acest nume astfel stabilit se declară la serviciul de stare civilă, cu ocazia nașterii copilului.

În cazul în care părinții nu se învoiesc cu privire la numele copilului, atunci va decide autoritatea administrației publice locale de la locul înregistrării, în interesul copilului, după prealabila ascultare a părinților.

Copilul nu va putea dobândi un nume de familie altul decât numele de familie al părinților, deci în afara prevederilor legale, nu există alte posibilități de determinare a numelui de familie a copilului nici pentru părinți, nici pentru autoritatea tutelară.

II Stabilirea numelui de familie a copilului din afara căsătorie

Pentru această ipoteză deosebim mai multe situații:

Copilul își stabilește filiația față de un singur părinte potrivit articolului nr.64 alineat 1 din Codul familiei

În acest caz, copilul dobândește numele de familie al părintelui față de care a fost stabilit mai întâi filiația.

Nimic nu se opune ca filiația să fie stabilită întâi față de tată ca în cazul recunoașterii voluntare a copilului găsit.

Copilul își stabilește filiația în mod succesiv față de ambii părinți conform articolului nr.64 alineat nr.2 Codul familiei

Pentru acest caz, copilul are numele de familie al părintelui față de care și-a stabilit filiația mai întâi; dar legea mai dispune și că instanța judecătorească poate încuviința pe copil să poarte numele de familie al celuilalt părinte².

În legătură cu aplicarea acestei din urmă dispoziții legale, se pot ivi mai multe probleme:

1. Copilul poate primi încuviințarea de a purta numele de familie al părintelui față de care și-a stabilit ulterior filiația, din partea instanței judecătorești³.

2. Instanța judecătorească nu este obligată să încuviințeze copilului să poarte numele de familie al părintelui față de care acesta și-a stabilit ulterior filiația, dacă interesul copilului nu o cere. Interesul copilului este stabilit în numele legii și nu este neapărat în sensul cereri pe care o face el instanței.

3. Copilul poate cere încuviințare pe calea unei acțiuni în justiție de a purta numele părintelui față de care și-a stabilit ulterior filiația.

Dacă recunoașterea s-a făcut voluntar prin declarație la serviciul de stare civilă prin înscris sau testament care nu intervin în fața instanței judecătorești, copilul trebuie să introducă o acțiune pentru încuviințarea de a purta numele părintelui față de care și-a stabilit filiația.

Astfel, copilul poate introduce o acțiune pentru stabilirea filiației față de cel de-al doilea părinte care în practică, în majoritatea cazurilor este tatăl, putând solicita și încuviințarea instanței judecătorești de a purta numele acestui părinte, acest capăt de cerere fiind accesoriu celui principal care privește stabilirea filiației.

De asemeni copilul poate introduce după admiterea stabilirii filiației și dacă nu a cerut cu ocazia acțiunii de stabilire a filiației și capătul accesoriu mai sus menționat pe calea unei acțiuni separate de acțiunea pentru stabilirea filiației, încuviințarea purtării de către copil al numelui celui de-al doilea părinte.

4. Instanța judecătorească poate încuviința copilului să poarte numele părintelui față de care și-a stabilit ulterior filiația, dar să nu adauge la acest nume, acel nume care îl avea anterior, pentru a forma un singur nume din reunirea acelor două nume.

5. Deși încuviințarea copilului de a purta numele părintelui, se face la cerere, instanța judecătorească poate încuviința și din oficiu aceasta, în cazul reclamantului din acțiunea pentru stabilirea paternității din afara căsătoriei.

Dacă filiația față de al doilea părinte s-a făcut prin recunoaștere, inițiativa aparține numai copilului care poate introduce o acțiune pentru a fi încuviințat să poarte numele părintelui său.

În practica judecătorească s-a stabilit că un copil poate purta numele de familie al părintelui față de care și-a stabilit ulterior filiația, dacă există în acest sens o hotărâre judecătorească⁴.

Instanța judecătorească poate da această încuviințare fără a fi necesară ascultarea autorității tutelare și nici acordul părintelui al cărui nume ar urma să-l poarte copilul⁵.

Copilul din afara căsătoriei care a primit încuviințarea în condițiile arătate, de a purta numele de familie al celui de-al doilea părinte nu poate cere după căsătoria acestui părinte să poarte numele de familie pe care acest părinte la luat prin căsătorie⁶.

Copilul își stabilește filiația în același timp față de ambii părinți conform articolului 64 alineat 3 Codul familiei

În acest caz se aplică prin asemănare articolul nr.62 alineat 2 din **Codul familiei** care se referă la numele de familie al copilului din căsătorie ai cărui părinți nu au nume de familie comun.

Prin urmare, părinții vor decide de comun acord dacă acel copil va lua numele de familie al unuia dintre ei sau numele lor reunite⁷.

Dacă părinții nu se învoiesc va decide autoritatea tutelară de la domiciliul copilului, după ce va asculta pe părinți.

III Stabilirea numelui de familie al copilului găsit cu părinți necunoscuți

Articolul numărul 24 din legea nr.119/1996 făcând referire la articolele 22 și 23 din aceeași lege, care privește copilul găsit și copilul abandonat, se pronunță în sensul că numele de familie al unui asemenea copil se stabilește pe cale administrativă de către primarul locului unde a fost găsit copilul, acesta având și o totală libertate pentru a-i determina cuvântul care va constitui numele de familie al copilului.

2. Modificarea numelui de familie

Reglementare și delimitare

Modificarea numelui de familie este reglementată de dispozițiile articolului nr.12 aliniat nr.3 din Decretul nr.31/1954 care arată: *”Schimbarea în orice fel a numelui de familie sau a prenumelui nu este îngăduită decât în cazurile și în condițiile stabilite de lege”* și de articolul nr.2 aliniat nr.1 din Decretul nr.975/1968 care pretinde în privința numelui de familie, că *”se modifică drept urmare a schimbării stării civile în condițiile stabilite de **Codul familiei**”*.

Prin urmare, schimbările de stare civilă care pot determina modificarea numelui de familie pot fi grupate astfel:

- schimbări în filiația persoanei fizice
- schimbări generate de adopție
- schimbări determinate de instituția căsătoriei

I Schimbări în filiația persoanei fizice

Ipoieza stabilirii filiației copilului găsit, născut din părinți necunoscuți

Pentru cazul copilului găsit, născut din părinți necunoscuți, filiația și numele se schimbă în consecința deciziei prin care primarul, potrivit articolului nr.24 din legea nr.113/1996 îi dă copilului găsit în această situație un nume.

Totodată, dacă acestui copil găsit, născut din părinți necunoscuți i se stabilește ulterior filiația față de unul dintre părinți acesta devine **copil din căsătorie**, caz în care se aplică dispozițiile articolului 62 din **Codul familiei**, sau **copil din afara căsătoriei**, după caz situație în care vor fi aplicabile dispozițiile articolului nr.64 din **Codul familiei**.

Prin urmare, în prima situație arătată, copilul ia numele de familie comun al părinților iar dacă acesta nu există, va lua numele de familie al unuia dintre ei sau numele lor reunite, după învoiala părinților, iar în lipsa acesteia, după decizia autorității tutelare.

În cea de-a doua situație arătată, copilul ia numele de familie a unuia dintre părinți față de care i s-a stabilit întâi filiația.

Dacă filiația se stabilește ulterior și față de celălalt părinte, instanța va putea încuviința copilului să poarte numele acestuia din urmă.

În situația în care copilul este recunoscut în același timp față de ambii părinți, se vor aplica dispozițiile articolului nr.62 alineat nr.2, adică copilul va lua fie numele unuia dintre părinți fie numele lor reunite, după cum va fi învoiala părinților sau, în lipsa acesteia, după decizia autorității tutelare.

Ipoieza stabilirii filiației copilului din afara căsătoriei și față de al doilea părinte

Articolul nr.64 alineat nr.2 din **Codul familiei** prevede: “*În cazul în care filiația a fost stabilită ulterior și față de celălalt părinte, instanța judecătorească va putea da încuviințarea copilului să poarte numele acestuia din urmă*”.

Stabilirea filiației față de celălalt părinte nu conduce în mod obligatoriu la modificarea numelui de familie întrucât această modificare trebuie cerută fie într-un capăt de cerere

accesoriu celui principal de stabilire a filiației față de celălalt părinte fie printr-o cerere separată de cea prin care se cerea stabilirea filiației față de cel de-al doilea părinte, după ce stabilirea acestei filiații fusese admisă în prealabil de către instanța judecătorească.

Totodată instanța judecătorească trebuie să dea încuviințarea copilului de a purta numele de familie al celuilalt părinte, în funcție și de interesul copilului caz în care poate exista situația ca acest interes al copilului să nu fie convergent cu încuviințarea pe care acesta o cere instanței și prin urmare soluția va fi respingerea cererii copilului de a purta numele celuilalt părinte, în consecință, numele de familie al copilului nesuportând nici o modificare. În concluzie, se cere ca instanța să dea o hotărâre de încuviințare a modificării numelui de familie.

În cazul în care copilul își stabilește filiația în același timp față de amândoi părinții se vor aplica dispozițiile articolului nr.62 alineat nr.2 din **Codul familiei** privitor la numele de familie al copilului din căsătorie ai cărui părinți nu au un nume de familie comun, astfel că, în funcție de decizia părinților copilul va lua numele unuia dintre ei sau numele lor reunite, iar în cazul neînvoirii părinților, după ascultarea lor va decide autoritatea tutelară de la domiciliul copilului.

Ipoteza tăgăduirii paternității copilului din căsătorie

Putem deosebi mai multe situații:

1.Copilul s-a născut în timpul căsătoriei

- a) Dacă soții au nume comun, copilul rămâne cu numele dobândit la naștere, numele comun soților care poate fi, potrivit articolului nr. 27 din **Codul familiei**, numele unuia dintre soți înainte de căsătorie.

În această situație copilul rămâne cu numele mamei, luat la naștere, conform articolului nr.64 din **Codul familie**, iar tăgăduirea paternității nu produce efecte în privința numelui copilului.

În majoritatea cazurilor, numele comun al soților este cel al bărbatului înainte de încheierea căsătoriei iar copilul va purta același nume cu soțul respectiv. De aceea s-a exprimat și părerea că, în acest caz, copilul ar urma să dobândească numele de familie al mamei la fel ca în cazul copilului din afara căsătoriei.

- b) Dacă soții nu au nume comun deosebim:

- copilul a luat la naștere numele soțului, caz în care tăgăduirea de paternitate va determina copilul să ia numele pe care mama l-a avut la nașterea sa;

- copilul a primit la naștere numele mamei sale, după tăgăduirea paternității, copilul din căsătorie rămânând cu același nume;
- copilul a luat la naștere un nume format din reunirea numelor soților, caz în care după tăgăduirea paternității el rămâne în continuare cu același nume, deși printr-o interpretare extinctivă a articolului nr.62 alineat 2 **Codul familiei** prevede ipoteza reunirii numelor părinților copilului ca nume comun care se aplică acestui copil, și ipoteza articolului nr.64 alineat 1 care arată: ”*Copilul din afara căsătoriei dobândește numele de familie a aceuia dintre părinți față de care filiația a fost mai întâi stabilită*”, s-ar putea totuși considera că acel copil va avea numele mamei sale din momentul nașterii lui.

2.Copilul a fost conceput în timpul căsătoriei, dar s-a născut după desfacerea sau desființarea căsătoriei

a) În cazul desfacerii căsătoriei mama copilului poate rămâne cu numele dobândit din căsătorie în condițiile articolului 40 **Codul familiei** sau va reveni la numele avut înainte de încheierea căsătoriei. După caz, pentru tăgăduirea paternității, copilul va lua numele pe care-l are mama sa la momentul nașterii lui, naștere ulterioară desfacerii căsătoriei. Prin urmare, copilul va lua fie numele mamei dobândit prin căsătorie fie numele mamei avut înainte de încheierea căsătoriei.

b) În cazul desființării căsătoriei, soția neputând rămâne cu numele dobândit prin căsătorie, va reveni la numele avut înainte de încheierea căsătorie atrăgând după sine, în cazul tăgăduirii paternității, ca și copilul să ia același nume deoarece fiind născut după desființarea căsătoriei, iar mama lui fiind primul părinte față de care a fost stabilită filiația, vor fi aplicate dispozițiile articolului 64 alineat nr.1 din **Codul familiei**.

3.Conflictul de paternitate

În cazul unui copil din căsătorie a cărui paternitate se tăgăduiește, reappare de drept cealaltă paternitate, copilul fiind considerat tot din căsătorie, adică din căsătoria în care a fost conceput, caz în care numele copilului va fi stabilit în raport de prima căsătorie.

Cum de cele mai dese ori soțul din prima căsătorie și soția din cea de-a doua căsătorie au nume diferite, copilul va lua numele conform articolului nr.62 alineat 2 din **Codul familiei** pentru că este copil din căsătorie. Deci el va putea lua,

conform înțelegerii părinților fie numele unuia dintre ei avut înainte de încheierea căsătoriei lor, fie numele lor, de dinaintea căsătoriei, reunite, iar dacă părinții nu se înțeleg va decide autoritatea tutelară.

În practică, deoarece de cele mai multe ori părinții nu se înțeleg, copilul va lua numele pe care mama l-a avut în momentul nașterii lui.

Dacă soțul din prima căsătorie și soția din cea de-a doua căsătorie au același nume, caz datorat faptului că soția a rămas în urma încetării sau desfacerii căsătoriei cu numele soțului, copilul va lua numele comun al părinților.

Dacă în cazul conflictului de paternitate, după ce s-a tăgăduit paternitatea din cea de-a doua căsătorie s-a făcut același lucru și cu prima căsătorie, copilul devine din afara căsătoriei luând numele conform acestei situații adică numele mamei sale.

Dacă după tăgăduirea paternității se stabilește paternitatea față de alt bărbat, se aplică articolul nr.64 alineat nr.2 din **Codul familiei** care arată că *“instanța judecătorească va putea da încuviințarea copilului să poarte numele acestuia din urmă”*.

Ipoteza contestării sau anulării recunoașterii de filiație

1. Admiterea acțiunii în contestare a recunoașterii de paternitate poate avea ca efecte înlăturarea retroactivă a filiației stabilită prin acea recunoaștere, ceea ce determină și modificări ale numelui copilului. Astfel se disting mai multe situații:

- copilul nu are stabilită filiația față de mamă, caz foarte rar întâlnit în practică, dar în care copilul revine la numele avut anterior celui dobândit ca urmare a recunoașterii de paternitate, adică la numele stabilit de autoritatea tutelară⁹;
- copilul are stabilită filiația față de mamă, caz în care urmează a reveni la numele mamei.

Dacă numele mamei este schimbat pe cale administrativă, copilul nu poate lua numele mamei schimbat, iar admiterea contestării recunoașterii de paternitate înlătură posibilitatea pentru copil de a purta în continuare numele celui care-l recunoscuse, caz în care copilului i se poate încuviința tot pe cale administrativă să aibă același nume cu mama lui.

Dacă numele mamei se schimbă ca urmare a schimbării stării civile prin căsătorie copilul nu poate lua numele actual al mamei dacă acesta este numele soțului sau este format din numele lor reunite.

Pentru situația în care mama își modifică numele ca urmare a schimbării stării civile prin divorț în sensul că în urma divorțului ar avea un nume diferit de cel purtat în timpul

căsătoriei acesta din urmă fiind comun și copilului înainte de recunoaștere, copilul nu mai poate lua numele actual al mamei adică numele de după divorț.

În toate aceste cazuri va reveni la numele de familie pe care l-a avut înainte de cel pe care l-a dobândit ca urmare a recunoașterii de paternitate.

Copilul deși are stabilită filiația numai față de mamă, poate avea, prin urmare, nume diferit de cel al mamei sale.

În mod asemănător cu admiterea contestării recunoașterii de paternitate și admiterea contestării recunoașterii filiației față de mamă înlătură cu efect retroactiv legătura de filiație pe care o stabilise acea recunoaștere având consecințe privitoare și la numele copilului.

Astfel, acesta va căpăta numele de familie avut anterior recunoașterii filiației față de mamă, adică numele stabilit de autoritatea tutelară dacă nu și-a stabilit filiația copilul față de nici unul dintre părinți, sau numele de familie stabili prin recunoașterea paternității, dacă aceasta s-a realizat înainte de recunoașterea filiației față de mamă.

2. Nulitatea sau anularea recunoașterii de paternitate produc aceleași efecte, care au loc atât pentru viitor cât și pentru trecut, până la data recunoașterii.

În consecință, recunoașterea lovită de nulitate, fie ea absolută sau relativă, se consideră că nici nu s-ar fi produs această recunoaștere și ca urmare copilul are aceeași situație juridică pe care a avut-o înainte de data recunoașterii.

Aceste efecte se răsfrâng și asupra numelui copilului în mod similar cu contestarea recunoașterii de paternitate.

Aceeași este situația și pentru cazul nulității sau anulării recunoașterii de maternitate.

Prin urmare, atât în cazul contestării cât și în cel al anulării de filiație atât față de tată cât și față de mamă, copilul tăgăduirea de paternitate va determina copilul să ia se va afla într-una din situațiile de stabilire a numelui de familie aplicându-i-se regulile corespunzătoare respectiv pentru ipoteza copilului din căsătorie, ipoteza copilului din afara căsătoriei ori ipoteza copilului găsit, din părinți necunoscuți.

II Schimbări generate de adopție privind numele de familie

Pentru analizarea modificărilor numelui de familie generate de adopție se pot distinge trei ipoteze:

- încuviințarea adopției
- desfacerea adopției
- anularea adopției

Ipoteza încuviințării adopției

Noua reglementare a adopției o constituie Ordonanța de urgență a Guvernului nr.25 din 1997, care renunță la adopția cu efecte restrânse prezentă în vechea reglementare, referindu-se la un singur fel de adopție, adopția cu efecte depline adică adopția cu efectele unei filiații firești.

Adoptatul dobândește prin adopție numele de familie al adoptatorului.

În cazul adopției făcută de doi soți cu nume comun, adoptatul dobândește acest nume.

Aceeași este soluția pentru cazul în care un soț adoptă copilul celuilalt soț, ambii soți având nume comun.

Dacă soții nu au nume de familie comun, adoptatorii se vor învoi cu privire la numele pe care adoptatul să îl poarte, numele unuia dintre adoptatori sau numele lor reunite.

Acest nume trebuie declarat la încuviințarea adopției prevede articolul nr.21 alineat nr.1 al Ordonanței de urgență a Guvernului nr.25/1997.

Dacă adoptatorii nu cad la învoială cu privire la numele adoptatului, va decide instanța conform articolului nr.62 alineat nr.2 din **Codul familiei**, aplicat prin analogie.

În toate cazurile, hotărârea de încuviințare a adopției trebuie să arate numele de familie pe care urmează sa-l poarte adoptatul.

Dacă soții adoptatori își schimbă numele de familie, adoptatul minor dobândește și el numele de familie schimbat al adoptatorilor, dacă soții sau înțeleș în acest sens și s-a făcut cerere de schimbare a numelui minorului.

Dacă părinții adoptatori nu se înțeleș cu privire la schimbarea numelui copilului, va decide autoritatea tutelară.

Aceeași este situația și în cazul în care unul dintre soții adoptatori își schimbă numele de familie¹⁰.

Pentru situația soțului care are nume comun cu celălalt soț, dar este adoptat în timpul căsătoriei, acesta va rămâne în continuare cu numele comun, fără să dobândească numele adoptatorului.

Numai când celălalt soț consimte, soțul adoptat poate dobândi numele de familie al adoptatorului.

Dacă soțul adoptat rămâne cu numele comun, iar căsătoria se desface prin divorț, acel soț nu va lua numele pe care l-a avut înainte de căsătorie în sensul articolului nr.40 alineat nr.3 din **Codul familiei**, ci va lua numele adoptatorului, deoarece trebuie să dispară toate numele rudeniei firești¹¹.

Ipoteza desfacerii adopției

Actuala reglementare, adică Ordonanța de urgență a Guvernului nr.25/1997, nu mai prevede expres efectele desfacerii adopției. Doar articolul nr.22 alineat nr.3 al ordonanței arată: “ *instanța se va pronunța cu privire la numele copilului după desfacerea adopției*”.

Pentru această ipoteză rămâne valabilă vechea reglementare astfel că efectele desfacerii adopției se produc numai pentru viitor, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care s-a pronunțat desfacerea adopției.

Privind numele, adoptatul va pierde numele de familie dobândit prin adopție, redobândind totodată numele avut înainte de încuviințarea adopției.

Există și posibilitatea păstrării numelui ce fusese dobândit prin adopție numai pentru motive temeinice când instanța judecătorească va putea acorda adoptatului încuviințarea păstrării acestuia.

Ipoteza anulării adopției

Articolul nr.22 alineat nr.1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.25/1997 prevede: “ *Adopția este supusă, potrivit legii anulării și desfacerii*”.

De lege lata, în lipsa unui text expres pentru această ipoteză este aplicată vechea reglementare.

Indiferent că nulitatea este absolută sau relativă, efectele se produc atât pentru viitor, cât și pentru trecut.

Privind numele, doctrina și jurisprudența în lipsa unor dispoziții legale, admit că adoptatorul redobândește numele avut înainte de adopție, fără posibilitatea păstrării numelui dobândit prin adopție.

III Schimbarea numelui de familie determinat de căsătorie

Ipoteza încheierii căsătoriei

Cu ocazia încheierii căsătoriei soții trebuie să declare delegatului de stare civilă numele convenit, până la încheierea căsătoriei.

Dacă n-au declarat până la acest moment numele pe care urmează să-l poarte în timpul căsătoriei se consideră că au înțeles să-și păstreze fiecare numele de familie.

În timpul căsătoriei, soții sunt datori să poarte numele declarat cu ocazia încheierii acesteia atâta timp cât nu l-au schimbat în condițiile legii.

Potrivit articolului nr.8 din Decretul nr.975/1968 referitor la schimbarea numelui și prenumelui, modificarea numelui unei persoane căsătorite, nu implică și schimbarea numelui celuilalt soț.

În cazul în care soții s-au învoit să poarte în timpul căsătoriei numele comun pe care l-au declarat delegatului de stare civilă, fiecare dintre ei nu va putea cere schimbarea acestuia pe cale administrativă decât cu consimțământul celuilalt soț, în conformitate cu articolul nr.28 **Codul familiei**.

Cu privire la numele pe care soții l-au ales să-l poarte în timpul căsătoriei, există trei posibilități:

- ca fiecare dintre soți să-și păstreze numele avut înainte de căsătorie;
- să poarte amândoi, după încheierea căsătoriei ca nume comun, numele unuia dintre ei;
- să poarte amândoi după încheierea căsătoriei, ca nume comun numele soților reunite;

Numele comun nu se poate schimba pe calea unei acțiuni în rectificare a actului de căsătorie dacă nu sunt îndeplinite condițiile legii¹².

Soțul supraviețuitor care rămâne cu numele comun din timpul căsătoriei, nume care a fost al celuilalt soț se bucură de cele trei posibilități, menționate mai sus, cu privire la numele stabilit, în caz de recăsătorie.

Astfel, el poate conveni cu celălalt soț să aibă nume comun pe acela cu care a rămas după încetarea prin deces a primei căsătorii, sau un nume comun format din unirea numelor de familie avute de soți înainte de căsătorie, sau să aibă ca nume comun, pe cel al soțului din căsătoria subsecventă.

În cazul în care în căsătoria încetată prin deces, soțul supraviețuitor a dobândit ca nume comun unirea numelor de familie avute înainte de această căsătorie a celor doi soți, iar soțul supraviețuitor se recăsătorește, în noua căsătorie numele comun poate fi: numele soțului din căsătoria subsecventă; numele soțului supraviețuitor dobândit în căsătoria anterioară format din reunirea numelor de familie a soțului supraviețuitor cu cea a soțului decedat; numele reunite soțului din căsătoria subsecventă cu cel al soțului supraviețuitor, care, la rândul-i este compus din numele pe care soțul supraviețuitor l-a avut înainte de prima căsătorie, la care se adaugă și numele celuilalt soț din prima căsătorie.

Pentru aceleași motive soțul divorțat care a rămas cu numele comun dobândit la încheierea căsătoriei desfăcute, se poate învoi în cazul recăsătoririi, să poarte acest nume cu noul soț sau să aibă ca nume comun cu acesta, numele lor reunite.

Aceste posibilități în privința numelui soților nu sunt permise. Nu este permis spre exemplu, ca unul dintre viitorii soți să-și păstreze numele iar celălalt să adauge la numele său și numele celuilalt soț, ori ca amândoi soți sau numai unul dintre ei să-și adauge un nume pe care nici unul dintre aceștia nu l-a avut înaintea încheierii căsătoriei.

Înțelegerea soților cu privire la numele pe care-l vor purta în căsătorie este irevocabilă¹³.

Ipoteza divorțului

Potrivit articolului nr.40 alineat nr.3 din **Codul familiei**, fiecare dintre foștii soți în caz de divorț redobândesc numele avut înainte de încheierea căsătoriei.

În situația în care, înainte de a se încheia căsătoria care a fost desfăcută prin divorț, un soț a purtat numele de familie al soțului decedat dintr-o căsătorie anterioară sau numele fostului soț dintr-o căsătorie anterioară încetată prin divorț, el va lua acel nume și nu pe cel de dinaintea primei căsătorii.

Potrivit cu articolul nr.40 alineatele nr.1 și nr.2 din **Codul familiei** soții se pot învoi ca acela dintre ei care a purtat în timpul căsătoriei numele de familie al celuilalt soț să păstreze acest nume și după desfacerea căsătoriei cu condiția ca instanța să ia act de această învoială cu ocazia hotărârii de divorț și nu ulterior.

Aceste limite nu pot fi depășite prin înțelegerea soților. Astfel este nulă înțelegerea prin care, după ce căsătoria a fost desfăcută, soțul care a purtat în timpul căsătoriei numele de familie al celuilalt soț poartă după desfacerea căsătoriei, atât numele celuilalt soț cât și numele lui de dinaintea căsătoriei.

Dacă soții nu se înțeleg în această privința, instanța, pentru motive temeinice poate să încuviințeze soțului respectiv, să-și mențină numele luat la încheierea căsătoriei¹⁴.

Dacă nu a intervenit o învoială sau instanța nu a dat încuviințarea, fiecare dintre foștii soți va purta numele pe care îl avea înainte de căsătorie.

Modificarea numelui prin divorț survine în situațiile când:

- la încheierea căsătoriei, soții se învoiesc să poarte la numele comun, numele lor reunite;
- pentru soțul care a luat ca nume de familie numele celuilalt soț;

Pentru situațiile în care soții și-au păstrat numele lor dinaintea căsătoriei sau când numai un soț a luat numele de familie al celuilalt, nu se pune nici o problemă a modificării numelui de familie prin divorț deoarece, prin încheierea căsătoriei, aceștia nu au suferit vre-o modificare a numelui de familie.

Ipoteza încetării căsătoriei prin moartea unuia dintre soți

Căsătoria încetează în următoarele situații:

- prin moartea unuia dintre soți;
- prin declararea judecătorească a morții unuia dintre soți;
- prin recăsătorirea soțului celui care fusese declarat mort;

În cazul morții unuia dintre soți, căsătoria care încetează nu este reglementată expres de textele legale în privința numelui soțului supraviețuitor, dar în doctrină și jurisprudență a existat o controversă pe această temă, controversă care s-a finalizat cu părerea dominantă că moartea nu produce nici un efect asupra numelui de familie al soțului supraviețuitor dacă acesta luase la căsătorie, numele de familie al soțului decedat.

Astfel, soțul supraviețuitor va purta în continuare numele de familie al soțului decedat¹⁵ putând chiar, în cazul recăsătoririi, să-l dea ca nume de familie în căsătoria subsecventă.

Aceleași efecte privind numele se produc și în cazul declarării judecătorești a morții unuia dintre soți cu mențiunea că data de la care încep să curgă aceste efecte este data morții stabilită prin hotărâre judecătorească declarativă de moarte după cum prevede și articolul nr.18 din Decretul 31/1954.

Ipoteza nulității căsătoriei

Cauzele de nulitate absolută sunt:

- căsătoria a fost încheiată cu încălcarea dispozițiilor legale privind vârsta matrimonială după cum arată articolul nr.4 și nr.19 din **Codul familiei**;
- căsătoria este încheiată de o persoană care este deja căsătorită după cum prevăd articolele nr.5 și nr.13 din **Codul familiei**;
- căsătoria este încheiată între persoane care sunt rude de grad prohibit de lege conform articolelor nr.6 și nr.19 din **Codul familiei**;
- căsătoria este încheiată de cel care adoptă sau rudele lui pe de o parte și cel adoptat ori rudele acestuia pe de altă parte, fiind aplicabile dispozițiile articolului nr.13 din **Codul familiei** și dispozițiile articolului nr.1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.25/1997;
- căsătoria este încheiată de alienatul sau debilul mintal așa cum prevăd articolele nr.9 și nr.19 din **Codul familiei**;

- căsătoria este încheiată fără respectarea prevederilor articolului nr.16 și nr.19 din **Codul familiei**;
- incompetența delegatului de stare civilă;
- căsătoria fictivă;
- căsătoria între persoane de același sex;

Cauzele de nulitate relativă sunt:

- viciile de consimțământ;
- eroarea asupra identității fizice a celuilalt soț;
- doliul;
- violența;

Nulitatea căsătoriei produce efecte asupra numelui de familie în sensul că soții își dobândesc numele avute înainte de încheierea căsătoriei.

Soțul care a luat prin căsătorie numele celuilalt soț, nu-l poate menține după desființarea căsătoriei, deoarece nu există o dispoziție legală care să permită aceasta, iar când legea a vrut ca anumite prevederi din materia divorțului să se aplice, prin asemănare și în cazul nulității căsătoriei, a spus-o expres¹⁶.

În cazul căsătoriei putative care chiar dacă este nulă sau anulată produce totuși unele efecte pentru soțul de bună credință, pentru nume, chiar dacă ambii soți sunt de bună credință sau numai unul dintre ei este de bună credință, efectul este același.

În concluzie, soțul care a luat prin căsătorie numele celuilalt soț nu-l poate menține după declararea nulității căsătoriei chiar dacă este de bună credință sau amândoi sunt de bună credință.

3. Schimbarea pe cale administrativă a numelui de familie

Reglementare

Atât procedura cât și condițiile schimbării numelui de familie pe cale administrativă sunt stabilite prin Decretul nr.975 din anul 1968 cu privire la nume.

Definiție

Schimbarea numelui de familie pe cale administrativă desemnează înlocuirea numelui de familie cu un alt nume de familie, la cerere, prin decizie administrativă.

Articolul nr.2 din Decretul nr.975 din anul 1968 prevede: *“Numele poate fi schimbat pe cale administrativă”* ceea ce ilustrează că dreptul de a cere schimbarea numelui pe cale administrativă este recunoscut persoanelor fizice prin dispoziție legală.

Procedură

Atât pentru nume cât și pentru prenume este o singură procedură de schimbare pe cale administrativă.

Procedura se declanșează cu cererea făcută de cetățenii români și apatrizi.

În timp ce majorul întocmește singur și personal cererea, pentru minorul sub paisprezece ani cererea este întocmită de părinți sau tutore, iar în cazul la care tutorele este cel ce întocmește cererea, este necesară pentru această acțiune, aprobarea autorității tutelare.

Pentru minorul care a împlinit vârsta de paisprezece ani, cererea va fi semnată și de el.

Pentru interzisul judecătoresc, cererea este făcută de tutore cu încuviințarea autorității tutelare.

Schimbarea numelui de familie al minorului, poate fi cerută odată cu schimbarea numelui de familie al părinților sau separat de aceștia pentru motive temeinice.

Dacă soții s-au învoit ca pe timpul căsătoriei să poarte un nume de familie comun, în cazul schimbării acestui nume e necesar consimțământul celuilalt soț.

Dacă soții nu au un nume comun sau au, dar numai unul dintre ei dorește să-l schimbe pe cale administrativă, schimbarea numelui de familie al unuia dintre soți, nu implică schimbarea numelui de familie al celuilalt soț.

Această schimbare a numelui de familie se înscrie pe marginea actului de naștere sau căsătorie, după caz, printr-o mențiune.

Cererea motivată se depune la primăria domiciliului fiind însoțită de acte precum:

- copii certificate sau legalizate ale certificatului de stare civilă;
- înscrisul care conține consimțământul celuilalt soț când acesta se cere;
- copia de pe decizia de aprobare a autorității tutelare când se cere;
- orice alt act considerat util;

Cererea de schimbare a numelui se publică în extras cu grijă pe cheltuiala solicitantului în Monitorul Oficial al României partea a III-a cu excepția numelor formate din expresii indecente, ridicole sau transformate prin traducere sau în alt mod.

În termen de 30 de zile de la publicare, persoanele interesate în scris și motivat pot face opoziție care se depune la aceeași primărie.

Primăria, prin organele poliției înaintează Inspectorului General al Poliției, cererea actele însoțitoare și eventualele opoziții.

Inspectoratul General al Poliției care este competent să soluționeze cererea, verifică dacă sunt îndeplinite toate condițiile prevăzute de lege, apreciază temeinicia cererii și opozițiile și dă o decizie motivată de administrare sau de respingere a cererii în termen de 60 de zile de la primire dosarului.

Dacă decizia e de admitere a cererii de schimbare a numelui de familie, copia deciziei se transmite primăriei la care a fost înregistrată cererea.

Primăriei îi revine obligația să înștiințeze pe solicitant și să elibereze o copie după plata taxei de timbru¹⁷.

Decizia de admitere a schimbării numelui pe cale administrativă se trece într-o mențiune pe marginea actului de naștere, prevede articolul nr.15 Decretul 975/1968.

Efectele schimbării numelui constă în aceea că solicitantul va purta numele prevăzut în decizia de la data înscrierii pe marginea actului de naștere, a schimbării numelui pe cale administrativă, într-o mențiune.

Dovada schimbării numelui se va face cu decizia de admitere a cererii sau cu certificatul eliberat pe baza acestei decizii conform articolului nr.16 din Decretul 975/1968.

Dacă decizia este de respingere a schimbării pe cale administrativă a numelui de familie, acesta se comunică solicitantului care în termen de 30 de zile poate cere la Ministerul de Interne contestarea deciziei.

De asemenea, el poate face o nouă cerere de schimbare a numelui numai dacă au intervenit motive noi sau au încetat cauzele care au justificat o opoziție.

4. Retranscrierea numelui de familie

Reglementare și definirea

Reglementată de dispozițiile articolului nr.19 din Decretul nr.975/1968, retranscrierea numelui de familie se deosebește de schimbarea numelui pe cale administrativă, retranscrierea fiind operație care se referă la persoanele pentru care numele de familie a fost înregistrat în actele de stare civilă, dar precizându-se tradus în altă limbă decât cea maternă sau cu ortografia altei limbi.

Persoanele aflate într-o astfel de situație, pot cere înscrierea numelui de familie retradus sau cu ortografia limbii materne, solicitând o mențiune pe aceste acte atât la rubricile privind titularii cât și la cele referitoare la părinții lor.

Procedura

Cererea de retranscriere, întocmită de persoanele în cauză se depune la primărie unde se păstrează registrele de stare civilă privind aceste persoane.

În baza aprobării cererii de către primar, se efectuează mențiunea pe marginea actelor de stare civilă respective.

Efectele aprobării se pot extinde și asupra copiilor minori și asupra celuilalt soț dacă găsindu-se în această situație, nu au numele de familie comun, dar numai cu consimțământul celuilalt soț.

Înscrierea retranscrierii se comunică organului local de poliție în raza căruia are domiciliul solicitantului.

Dacă cererea de transcriere a numelui de familie este respinsă de primar, solicitantul poate face plângere la judecătoria locului de domiciliu în termen de 30 de zile de la comunicarea deciziei de respingere.

În baza articolului nr.19 din Decretul nr.975/1968, jurisprudența s-a pronunțat în sensul că din punct de vedere teritorial, instanța competentă să soluționeze cauza este cea a locului de domiciliu a petiționarului.

Totuși dispoziția articolului nr.19, nu are caracter absolut, ci constituie o dispoziție legală de favoare în sprijinul titularului dreptului la care acesta poate renunța conform principiului disponibilității¹⁸.

Dacă cererea de retranscriere a fost admisă, se recunoaște dreptul celor interesați de a face contestație la judecătoria în termen de un an de zile de la admitere cererii.

5. Note

1. Traian Ionașcu - "Drept civil pentru facultățile de științe juridice" - partea a II-a "Persoanele", București, 1959, litografiat, pagina 68.

- Tribunalul Arad decizia civilă nr.664 din 13 august 1968 cu nota Ion Hepcal în "Revista Română de Drept", 1969, pag 152.

2. Încuviințarea ca un copil din afara căsătoriei să poarte numele celuilalt părinte, nu este posibilă decât ca urmare a stabilirii filiației față de acesta prin recunoaștere sau pe cale judecătorească conform deciziei civile nr.464 a Tribunalului Suprem din 26 martie 1931 publicată în "Revista Română de Drept" nr.11 în 1981, pagina 46.

3. În cazul în care, pârâtul, în acțiunea pentru stabilirea paternității din afara căsătoriei, recunoaște că este tatăl copilului, nu se impun casarea cu trimitere, deci se va admite recursul declarat de organul procuraturii, sentința atacată modificându-se în sensul încuviințării

minorului să poarte în viitor numele tatălui pârât. Vezi decizia civilă nr.583 a Tribunalului Județean Hunedoara din 20 iunie 1986, publicată în “*Revista Română de Drept*” nr.1, 1987, pagina 69.

4. Tribunalul Suprem, decizia civilă nr.153 din 10 februarie 1961 în “*Jurnal Național*” nr.2,1963, pagina 150.

5. Fostul Tribunal Suceava, decizia nr.7 din 3 ianuarie 1963 în “*Jurnal Național*” nr.10, 1963, pagina 123.

6. Tribunalul regional Crișana, decizia civilă nr.935 din 11 mai 1962 în “*Jurnal Național*”, 1963, pagina 127, cu nota Beleia Dumitru.

7. Tribunalul Suprem, decizia civilă nr.446 din 12 martie 1986, în “*Revista Română de Drept*” nr.1, 1987, pagina 70.

8. În sensul articolului nr.18 alineat nr.3 din legea părinților care nu au nume de familie comun, va decide autoritatea administrației publice locale de la locul înregistrării, iar în sensul articolului nr.24 din legea nr.119/1996 – articol privind copilul găsit sau abandonat, va decide primarul localității unde se înregistrează nașterea copilului.

9. Copilul din afara căsătoriei dobândește numele de familie al aceluia dintre părinți față de care și-a stabilit întâi filiația potrivit articolului nr.64 alineat nr.1 din **Codul familiei**. De aici rezultă: copilul a luat numele de familie al tatălui care l-a recunoscut.

Înainte de recunoaștere, numele copilului a fost stabilit de autoritatea tutelară deoarece avea ambii părinți necunoscuți, potrivit cu articolul nr.2 alineat nr.2 din Decretul nr.975 din 23 octombrie 1968 cu privire la nume.

Dacă nu se cunosc numele de familie și prenumele copilului, acestea se stabilesc prin dispoziție de către primarul localității unde se înregistrează nașterea conform articolelor:

- nr.24 din legea nr.119/1996;
- nr.18 alineat nr.3 din legea nr.119/1996, care pentru copilul din căsătorie folosește formularea “*autoritatea administrației publice*”.

10. Ion P. Filipescu – “Adopția și protecția copilului aflat în dificultate”, editura All Educational S.A., 1997, București pagina nr.57.

11. Ion P. Filipescu – “Tratat de dreptul familie”, editura All Educational S.A., 1998, București pagina nr.449.

12. Tribunalul Suprem, decizia civilă nr.159 din 5 februarie 1960 din Culegerea de Decizii, 1960, paginile 75, 76, 77.

O situație specială este aceea în care numele de familie a fost înregistrat, tradus în altă limbă decât cea maternă sau cu ortografia altei limbi. În această situație se poate cere înscrierea numelui prin mențiune, retradus ori cu ortografia limbii materne.

Pentru această înscriere nu e necesar consimțământul celuilalt soț decât dacă înscrierea produce efecte pentru celuilalt soț sau în privința copiilor minori.

13. În acest sens este decizia civilă nr.885/1985 a Tribunalului județean Hunedoara din “*Revista Română de Drept*” nr.6/1986, pagina nr.70.

14. Prin noțiunea de **motive temeinice** se înțelege orice interes care ar fi vătămat prin schimbarea numelui purtat de soț în timpul căsătoriei, în interes care poate fi moral sau material. – Tribunalul Suprem, decizia civilă nr.467 din 4 iulie 1980 în “*Revista Română de Drept*” nr.2, 1981, pagina nr.62.

Pot constitui motive temeinice:

- încredințarea copilului, cu ocazia divorțului, mamei pentru creștere și educație. Aceasta își păstrează și după divorț numele din timpul căsătoriei, chiar dacă nu există o învoială în acest sens între soți – Tribunalul județean Suceava, decizia civilă nr.894 din 17 septembrie 1982 în “*Revista Română de Drept*” nr.4, 1983 pagina nr.71;
- durata căsătoriei în speță, de 25 de ani și faptul că soția are doi copii cu același nume, dintre care unul este student. În soluția dată, soția poate purta numele dobândit prin căsătorie și după divorț soți – Tribunalul județean Suceava, decizia civilă nr.609 din 23 martie 1985 în “*Revista Română de Drept*” nr.3, 1986 pagina nr.74.

15. Traian Ionașcu, “Drept civil pentru facultățile de științe juridice” – partea a doua “Persoanele”, București, 1959, litografiat, pagina nr.222.

16. Articolul nr.24 din **Codul familiei**:

- alineat nr.1: “*În cazul prevăzut în articolul nr.23 alineat nr.1, cererea de încredințare a soțului de bună credință și raporturile patrimoniale dintre bărbat și femeie sunt supuse, prin ase mănare, dispozițiilor privitoare la divorț.*”
- alineat nr.2: “*Se vor aplica prin asemănare dispozițiile prevăzute la divorț în ceea ce privește drepturile și obligațiile dintre părinți și copii.*”

17. În cazul în care solicitantul nu depune dovada de plată a taxei de timbru în termen de 60 de zile de la încunoștințare, primăria restituie copia deciziei Inspectoratului General de Poliție. Taxa de timbru nu este datorată pentru schimbarea numelui indecent sau ridicol.

18. Gheorghe Beleiu – “**Drept civil român**” – “Introducere în drept civil. Subiectele dreptului civil”, Casa de editură și presă Șansa S.R.L. 1995, pagina nr.324.

Capitolul 3: Prenumele

1. Noțiune, rol și caractere

Noțiune

Considerat “lato sensu”, parte a numelui, prenumele individualizează persoana fizică în cadrul familiei și distinge o persoană față de altele cu același nume, dar din familii diferite.

Conținut

Dreptul subiectiv pe care persoana fizică îl are asupra prenumelui are același conținut cu dreptul subiectiv pe care persoana fizică îl are asupra numelui de familie, constând, prin urmare, în următoarele prerogative:

- dreptul de a purta și folosi prenumele;
- dreptul de a cere îndreptarea greșelilor de scriere a prenumelui în orice acte;
- dreptul de a se opune la folosirea fără drept a acelui prenume de către altă persoană.

Rol

Prenumele individualizează persoana în familie și societate și împreună cu numele de familie al persoanei alcătuiește o unitate.

Caractere

Caracterele juridice ale prenumelui sunt identice cu cele ale numelui de familie. Acestea sunt:

- opozabilitatea “erga omnes” reflectând caracterul absolut al prenumelui, ca drept personal nepatrimonial;
- inalienabilitatea în sensul că prenumele nu poate fi “vândut”, “donat”, ”înstăinat”;

- imprescriptibilitatea în sensul că dreptul la prenume este imprescriptibil atât extinctiv cât și achizitiv;
- personalitatea care ilustrează că titularul dreptului la prenume poate exercita acest drept numai personal nu și prin reprezentare;
- universalitatea care reflectă faptul că toți oamenii au dreptul la un prenume.

2. Stabilire, schimbare și retranscriere

Stabilirea prenumelui

Decretul 975/1968 în articolul nr.2 alineat nr.2 prevede: *Prenumele se stabilește la data înregistrării nașterii, pe baza declarației de naștere făcută de cel care declară nașterea*”.

Pentru copilul găsit din părinți necunoscuți, stabilirea prenumelui se realizează în condițiile cerute pentru stabilirea numelui de familie.

Astfel, prenumele unui asemenea copil, se stabilește pe cale administrativă de către primarul locului

unde a fost găsit copilul, care are totală libertate în determinarea cuvântului sau cuvintelor care vor fi prenumele copilului găsit, născut din părinți necunoscuți așa cum arată și articolul nr.24 din legea nr.113/1996 privind actele de stare civilă pentru cazul copilului găsit sau abandonat al cărui prenume nu se cunoaște.

De “lege lata”, nu este stabilit un criteriu de determinare a prenumelui, toată libertatea în această privință având-o părinții.

De asemenea, legea nu limitează numărul cuvintelor ce pot intra în alcătuirea prenumelui, dar, de “lege ferenda”, ar trebui limitat acest număr de cuvinte la două atât datorită funcției social-politice ale prenumelui cât și datorită dificultăților practice pentru cazul unui nume prea lung.

Schimbarea prenumelui pe cale administrativă

Deși prenumele nu este supus modificărilor pe care le suportă numele ca urmare a schimbărilor survenite în starea civilă, el poate fi schimbat pe cale administrativă.

Cetățenii români pot obține pentru motive temeinice, *“schimbarea numelui de familie și a prenumelui sau numai a unuia dintre acestea”* arată articolul nr.4 din Decretul nr.975/1968.

Condițiile și regimul juridic al schimbării prenumelui pe cale administrativă sunt identice cu acelea privind schimbarea numelui pe cale administrativă, cu deosebirea că *“schimbarea prenumelui minorului se poate cere oricând”* potrivit articolului nr.7 din Decretul nr.975/1968.

Prin urmare, procedura administrativă de schimbare a prenumelui se declanșează prin întocmirea cererii de schimbare a prenumelui care motivată fiind, se depune la primăria domiciliului însoțită de orice acte considerate utile.

Această cere se va publica pe cheltuiala solicitantului în Monitorul Oficial al României, partea a III-a cu excepția prenumelui format din expresii indecente sau ridicole.

În termeni de 30 de zile de la publicare, persoanele interesate pot face opoziții motivate în scris care se depun la aceeași primărie, apoi aceste opoziții împreună cu cererea de schimbare a prenumelui și actele însoțitoare sunt înaintate de către primărie, prin organele de poliție, Inspectoratului general al poliției.

Acesta verifică dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege și apreciază atât temeinicia cererii de schimbare a prenumelui, cât și opozițiile pentru a da o decizie motivată de admitere sau respingere a cererii în 60 de zile de la primirea dosarului.

Decizia de admitere a cererii de schimbare a prenumelui se transmite în copie primăriei la care s-a înregistrat cererea, iar aceasta are obligația să înștiințeze imediat pe solicitant și să îi elibereze o copie după plata taxei de timbru.

Efectele schimbării prenumelui se produc la data înscrierii prin mențiune pe marginea actului de naștere a deciziei, iar acest efect constă în faptul că solicitantul va purta prenumele prevăzut în decizie.

În cazul unei decizii de respingere a solicitării schimbării pe cale administrativă a prenumelui, acesta se comunică solicitantului care o poate contesta la Ministerul de Interne în 30 de zile

Se poate face o nouă cere de schimbare a prenumelui numai dacă au apărut motive noi sau au încetat cauzele care au determinat o opoziție.

Retranscrierea

Retranscrierea prenumelui se realizează în condiții identice cu retranscrierea numelui de familie reglementată de articolul nr.19 din Decretul nr.975/1968.

Prin urmare, procedura de retranscriere se declanșează cu cererea de retranscriere care se depune la primăria care are în păstrare registrele de stare civilă.

În baza aprobării cererii efectuată de primar, se trece mențiunea pe marginea actelor de stare civilă în cauză.

Înscrierea retranscrierii se comunică organului local de poliție în raza căruia solicitantul își are domiciliul.

Dacă cererea de retranscriere a prenumelui a fost respinsă, solicitantul poate face plângere la judecătoria de la domiciliul său în 30 de zile de la comunicarea deciziei de respingere.

În caz de admitere a cererii de retranscriere a prenumelui, se recunoaște dreptul persoanelor interesate de a face contestație la judecătoria în termen de un an de zile de la admiterea cererii de retranscriere a prenumelui.

Capitolul 4: Pseudonimul și porecla

1. Pseudonimul

Noțiune

Ca și numele, pseudonimul este definit ca fiind cuvântul sau grupul de cuvinte care individualizează persoana fizică în societate, de regulă, într-un anumit domeniu de activitate în special.

Pseudonimul formează obiectul dreptului subiectiv la pseudonim.

Reglementare juridică

Dreptul la pseudonim este consacrat de articolul nr.54 din decretul nr.31/1954 alături de alte drepturi personale nepatrimoniale ca dreptul la nume.

“Se prezumă a fi autor, până la proba contrară, persoana sub numele căreia opera a fost adusă pentru prima dată la cunoștința publică” arată articolul nr.4 alineat nr.1 din legea nr.8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, iar alineatul nr.2 al aceluiași articol arată că atunci *“când opera a fost adusă la cunoștința publică sub formă anonimă sau un pseudonim care nu permite identificarea autorului, dreptul de autor se exercită de către persoana fizică sau juridică care o face publică numai cu consimțământul autorului atâta timp cât acesta nu-și dezvăluie identitatea”*.

Articolul nr.10 litera c) din aceeași lege prevede că autorul unei opere are “*dreptul de a decide sub ce nume va fi adusă opera la cunoștință publică*”, importanța acestei prevederi reieșind din insuficiența asupra duratei drepturilor patrimoniale exercitate asupra operelor, care potrivit articolului nr.26 alineat nr.1 din legea nr.8/1996 pentru operele “*aduse la cunoștință publică sub pseudonim sau fără indicarea autorului*”, durata drepturilor patrimoniale asupra acestor opere este de 70 de ani.

De asemeni “*pe toate exemplarele trebuie să figureze numele sau pseudonimul autorului*” arată alineatul nr.3 al articolului nr.83 din legea dreptului de autor și a drepturilor conexe, din anul 1996 iar articolul nr.96 litera b) menționează referitor la artist, interpret sau executant că ar avea între drepturile morale “*dreptul de a pretinde ca numele și pseudonimul său să fie indicat sau comunicat la fiecare spectacol și la fiecare utilizare a înregistrării acestuia*”.

Ca obiect al dreptului subiectiv corespunzător pseudonimul se bucură prin urmare, de protecție legală ca orice drept personal nepatrimonial.

Caracteristica dominantă a pseudonimului este autodesemnarea.

Pseudonimul se deosebește de nume prin aceea că nu e supus regulilor care acționează pentru nume în ceea ce privește stabilirea, modificarea, schimbarea pe cale administrativă sau retranscrierea acestuia.

Porecla

În limbajul uzual porecla este considerată un supranume “*dat unei persoane, de regulă, în bătaie de joc*”, “*ales*” în legătură cu o trăsătură aparte fie privind exteriorul, fie privind profesia unei persoane.

Porecla nu se confundă cu pseudonimul deoarece nu e protejată juridic pentru că nu formează obiectul unui drept subiectiv¹.

3.Note

1. În acest sens a se vedea decizia civilă nr.885/1985 a Tribunalului județean Hunedoara în “*Revista Română de Drept*” nr.6 din 1986, pagina 70.

Titlul III

Domiciliul

Capitolul 1: Noțiune, caractere, importanță, feluri

1. Noțiunea domiciliului

Reglementare juridică

Reglementarea juridică a domiciliului se găsește în mai multe izvoare de drept, după cum urmează:

- din Decretul nr.31/1954 interesează articolele nr.13,14,15;
- din **Codul familiei**, domiciliul este reglementat în articolele nr.11,100,102,122 din **Codul familiei**;
- domiciliul este reglementat și de legea nr.105 din 1996 privind evidența populației și cartea de identitate, precum și de hotărârile de aplicare a legii nr.105/1996, hotărâri ale Guvernului numerotate cu 111 respectiv 112, publicate în Monitorul Oficial nr.71 din 21 aprilie 1997;
- se reține ca izvor de drept pentru domiciliu și Ordonanța de urgență a Guvernului, nr.126 din 1997 privind protecția copilului aflat în dificultate din care interesează în mod special articolele nr.10 aliniat nr.2, 13 aliniat nr.2, 14 aliniat nr.1.

Definiție

În articolul nr.13 din Decretul nr.31/1954 se definește domiciliul astfel: *“Domiciliul persoanei fizice este acolo unde ea își are locuința statornică sau principală”*.

În acest sens și Legea 105/1996 în articolul nr.25 aliniat nr.1 prevede: *“Domiciliul persoanelor fizice prevăzut în articolul nr.24 este la adresa din localitatea unde acestea își au locuința statornică”*.

Doctrina a definit mai multe definiții domiciliului.

Există trei feluri de domiciliu: de drept comun, legal și convențional.

Domiciliul, la modul general, este definit ca atributul sau mijlocul de identificare a unei persoane fizice care o individualizează în spațiu prin indicarea unui loc având această semnificație juridică.

Terminologie

Termenul **domiciliu** provine din expresia latină **domum colere** care desemnează casa în care cineva locuiește.

Pentru a se deosebi între locuința statornică și cea temporară se folosesc pentru fiecare câte o noțiune juridică, cea de domiciliu pentru locuința statornică și respectiv, cea de reședință pentru locuința temporară.

Formula **domiciliu stabil** este pleonastică, întrucât domiciliul definit ca locuință statornică, implică acest caracter de stabilitate pe care îl și include în noțiunea sa.

Caractere juridice

Fiind un drept personal nepatrimonial, dreptul la domiciliare caracteristicile juridice generale unui astfel de drept, caracteristici analizate și la capitolul “Nume” și la capitolul “Prenume” al acestei lucrări.

Revenind la aceste caractere, ele sunt:

- opozabilitatea **erga omnes**, astfel că în virtutea acestui caracter, ca drept personal nepatrimonial dreptul la domiciliu este și un drept absolut;
- inalienabilitatea, în sensul că dreptul la domiciliu nu poate fi înstrăinat; imprescriptibilitatea care arată că oricât ar dura neexercitarea dreptului la domiciliu acest drept nu se stinge, iar dreptul la domiciliu se dobândește doar potrivit legii;
- personalitatea în sensul că dreptul la domiciliu nu se exercită prin reprezentare ci numai personal;
- universalitatea, potrivit cu care toți oamenii au dreptul la domiciliu.

Domiciliul se particularizează însă nu numai prin caracterele generale întâlnite de altfel și pentru nume și pentru prenume, cât mai ales prin caracterele juridice specifice care îl diferențiază de dreptul la nume și de dreptul la prenume, spre exemplu.

Aceste caractere juridice specifice sunt:

- stabilitatea care caracterizează numai domiciliul de drept comun și pe cel legal, nu și pe cel convențional. Acest caracter este consacrat de articolele nr.13 și 14 din Decretul nr.31 din 1954 precum și de articolul nr.25 alineat nr.1 din legea nr.105/1996. Astfel locuința “statornică sau principală” care constituie domiciliul persoanei fizice consacrate în Decretul nr.31/1954 este aceeași cu “*adresa din localitatea unde persoana își are locuința statornică*”, în viziunea articolului nr.25 alineat nr.1 din legea nr.105 din 1996.

Totuși stabilitatea domiciliului nu implică imposibilitatea schimbării lui în mod legal.

Dacă o persoană fizică are mai multe locuințe statornice, numai una dintre acestea are valoarea juridică a domiciliului numindu-se “principală” în aceasta constând caracterul de unicitate al domiciliului.

- unicitatea domiciliului este caracterul acestuia de a aparține la un moment dat, unei persoane fizice implicând în același timp și o nuanță personală că această persoană fizică are un singur domiciliu care poate fi de drept, comun sau legal. Unicitatea domiciliului nu exclude însă coexistența domiciliului de drept comun cu cel convențional și nici schimbarea de domiciliu pentru că, în timp o persoană fizică poate avea mai multe domiciliu succesive.
- obligativitatea domiciliului decurge din funcția socio-juridică a acestuia de a fi un mijloc sau atribut de individualizare în spațiu a unei persoane care interesează și societatea. Excepțiile oferite de nomazi și vagabonzi nu infirmă, ci confirmă această regulă a obligativității domiciliului.

Importanța domiciliului în dreptul civil

Domiciliul prezintă importanță pentru dreptul civil în următoarele domenii:

1. Domeniul capacității civile

De exemplu, potrivit articolului nr.3 alineat nr.2 din Legea nr.16/1994, a arendării:
“Arendașul persoană fizică, trebuie să fie cetățean român cu domiciliul în România”.

De altfel, potrivit articolului nr.47 din Legea nr.18/1991 – privind fondul funciar:
“Persoana fizică care nu are cetățenie română și domiciliul în România precum și persoana juridică care nu are naționalitate română și sediul în România, nu poate dobândi în proprietate terenuri de orice fel prin acte între vii.

Persoanele prevăzute în alineatul anterior care dobândesc în proprietate terenuri prin moștenire sunt obligate să le înstrăineze în termen de un an de la data dobândirii, sub sancțiunea trecerii în mod gratuit a acestora în proprietatea statului și administrației Agenției pentru Dezvoltare și Amenajare rurală_”.

“Cetățenii străini și apatrizi nu pot dobândi drept de proprietate asupra terenurilor” prevede articolul nr.42 alineat 2 din **Constituție**.

“Cetățenii români cu domiciliul în străinătate și foștii cetățeni români care dobândesc cetățenia română pot beneficia la cerere de prevederile prezentei legi, dacă își stabilesc domiciliul în țară” – potrivit articolului nr.42 din Legea nr.18/1991.

Iar articolul nr.41 din aceeași lege, prevede: *“Persoanele cărora li sau constituit dreptul de proprietate asupra terenurilor agricole sunt obligate să respecte în tocmai condițiile prevăzute de articolele nr.18,20,33 din prezenta în legătură cu stabilirea domiciliului și întemeierea de noi gospodării”¹.*

2. Domeniul obligațiilor civile

Conform cu articolul nr.1104 din **Codul civil**: *“Plata trebuie să se facă la locul arătat în convenție”.*

Dacă locul nu este arătat, plata pentru lucrurile certe și determinate se va face în locul în care se găsea obiectul obligației în momentul contractării.

În orice alt caz, plata se face la domiciliu debitorului.

3. Domeniul succesoral

Locul deschiderii succesiunii este cel al ultimului domiciliu al defunctului, cu toate consecințele juridice care decurg de aici.

În acest sens articolul nr.68 din Legea nr.36/1995 a notarilor publici și activității notariale prevede că *“procedura succesorală notarială se deschide, după caz, la cererea oricărei persoane interesate a procurorului și a secretarului consiliului local al localității în raza căreia defunctul și-a avut ultimul domiciliu, atunci când are cunoștință că moștenirea cuprinde bunuri imobile”*.

În cazul unei persoane care nu a avut ultimul domiciliu în țară, procesiunea succesorală se poate îndeplini de notarul public din circumscripția teritorială a judecătoriei în care defunctul și-a avut bunurile cele mai importante ca valoare.

4. Domeniul investițional

Articolul nr.2 litera c) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.92/1997, privind stimularea investițiilor directe definesc investitorul ca fiind: *“persoana fizică sau juridică rezidentă sau nerezidentă, cu domiciliul sau cu sediul permanent în România sau în străinătate, care investește în România în oricare dintre modalitățile prevăzute la litera a) și b)”*².

Felurile domiciliului

În funcție de modul de stabilire, domiciliul este de 3 feluri:

- domiciliu “voluntar” sau de drept comun;
- domiciliul legal;
- domiciliul “ales” sau convențional.

În funcție de teritoriul statului pe care se află se disting două feluri de domiciliu:

- în țară;
- în străinătate.

În funcție de succesiunea lor se disting:

- vechiul domiciliu;
- actualul domiciliu.

Din punct de vedere al soților se pot distinge:

- domiciliu conjugal comun;
- domiciliu separate.

2.Note

1. Articolul nr.18 din Legea fondului funciar nr.18/1991, folosește expresia “*foști cooperatori care sunt stabiliți sau urmează să se stabilească în localitate...*”.

Articolul nr.20 alineat nr.2 din aceeași lege se referă la familii “*cu obligația de ași stabili domiciliul în comună, oraș sau municipiu, după caz*”.

2. Articolul nr.39 din Legea fondului funciar, are în vedere “*famiile tinere de țărani care provin din mediul agricol montan, au apreciere necesară și se obligă în scris să-și creeze gospodăria, să se ocupe de creșterea animalelor și să exploateze rațional pământul în acest scop*”.

3. Litera a) a articolului nr.2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.92/1997 privind stimularea investițiilor indirecte, se referă la cazul investiției directe, iar litera b) a aceluiași articol se referă la cazul investiției de portofoliu.

Capitolul 2: Stabilirea, schimbarea și dovada domiciliului de drept comun

1. Stabilirea domiciliului de drept comun

Titular al domiciliului de drept comun este persoana fizică care are capacitate de exercițiu.

Excepția de la această regulă o constituie minorul de paisprezece ani.

Domiciliul de drept comun al persoanei fizice este domiciliul legal avut până la majorat, dar convertit prin ajungerea la majorat în domiciliu de drept comun.

Articolul nr.24 din legea nr.105/1996 dispune: “*Cetățenii români cu domiciliul în România au dreptul să-și stabilească sau să-și schimbe domiciliul sau reședința în orice localitate în condițiile legii.*”

Persoanele fizice prevăzute la alineatul nr.1 nu pot avea în același timp decât un singur domiciliu și o singură reședință. În cazul în care acestea dețin mai multe locuințe, își poate stabili domiciliul sau reședința în oricare dintre ele”.

Aceste dispoziții coroborate cu articolul nr.13 din Decretul nr.31/1954 care arată “*domiciliul persoanei fizice este acolo unde ea își are locuința statornică sau principală*”,

pot duce la definirea domiciliului de drept comun ca fiind dreptul persoanei fizice de a se individualiza în spațiu prin locuința sa statornică.

Articolul nr.102 din **Codul familiei** reglementează ipoteza specială a domiciliului de drept comun al minorului de vârstă de paisprezece ani care este stabilit de către acesta, cu avizul autorității tutelare în sensul arătat de

acest articol. Astfel: *“Autoritatea tutelară, poate da încuviințarea copilului, la cererea acestuia, după împlinirea vârstei de paisprezece ani, să-și schimbe felul învățaturii și pregătirii profesionale stabilită de părinți sau să aibă locuința pe care o cere desăvârșirea învățaturii ori a pregătirii profesionale”*.

În concluzie, regula constă în aceea că titularul domiciliului de drept comun este persoana fizică cu deplina capacitate de exercițiu și numai în excepția arătată poate fi și minorul de peste paisprezece ani.

2. Schimbarea domiciliului de drept comun

Constituția este cea care în articolul nr.25 alineat nr.2 consacră libertatea de schimbare a domiciliului astfel: *“Fiecărui cetățean îi este asigurat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a emigra precum și de a reveni în țară”*.

Procedura schimbării domiciliului de drept comun este o procedură cu caracter administrativ reglementată și de dispozițiile cuprinse în Legea nr.5 din 1971 privind actele de identitate și procedura schimbării domiciliului și a reședinței, în capitolul nr.3 intitulat “Procedura schimbării domiciliului și a reședinței”.

Întrucât legea, în materia domiciliului nu circumstanțiază motivele schimbării acestuia, principiul care guvernează această materie este al libertății schimbării domiciliului potrivit intereselor persoanelor fizice.

“Stabilirea și schimbarea domiciliului și reședința cetățeanului român cu domiciliul în România” este titlul capitolului trei din Legea nr.105 apărută în 1996 care reglementează schimbarea domiciliului de drept comun.

Prevederile acestei legi sunt construite pe scheletul ideilor normative a legii nr.5/1971 la care se adaugă elementul de noutate adus de dinamica schimbării relațiilor sociale care afectează și această materie.

Potrivit articolului nr.28 din Legea nr.105/1996 *“persoana care își schimbă domiciliul, este obligată ca în termen de 15 zile de la data mutării la noua adresă să se*

prezintă la formarea de evidență a populației pentru eliberarea unei noi cărți de identitate”.¹

În legea nr.5/1971 se prevedea ca persoana fizică care își schimbă domiciliul să se înființeze în mod obligatoriu la organul de poliție în circumscripția în care își stabilea noul domiciliu pentru a i se înscrie mențiunea în actul de identitate și în fișa de evidență a populației în termen de cinci zile de la data obținerii dovezii din care rezulta că avea locuința asigurată.

Schimbarea domiciliului este avută în vedere și de legea fondului funciar, Legea nr.18 din 1991 republicată pentru armonizarea finalității legii cu interesul dobândirii dreptului de proprietate asupra pământului adică a terenurilor agricole precum și de Legea 128 din 1997 privind statutul personalului didactic.

Astfel, potrivit articolului nr.19 alineat nr.1 din Legea nr.18/1991 cu privire la fondul funciar: *“Membrii cooperatori activi care nu au adus teren în cooperativă, sau au adus teren mai puțin de 5000 de metri pătrați, precum și celora care, neavând calitatea de cooperatori, au lucrat în orice mod ca angajați în ultimii 3 ani în cooperativă sau asociații cooperatiste, li se pot atribui în parte loturi, din terenurile prevăzute în articolul nr.18, dacă sunt stabiliți sau urmează să se stabilească în localitate și nu dețin teren în proprietate în alte localități”*.

Tot legea fondului funciar dispune în articolul nr.21 alineat nr.2: *“Famiile fără pământ sau cu pământ puțin din alte localități, care solicită în scris, pot primi în proprietate până la 10 ha teren în echivalent arabil, cu obligația de a-și stabili domiciliul în comună, oraș sau municipiu, după caz și de a cultiva pământul primit, renunțând la proprietatea avută în localitatea lor din extravilan”*.

Articolul nr.43 alineat nr.1 din aceeași lege nr.18/1991, referindu-se la zona montană defavorizată de factorii naturali precum clima altitudinea, panta și izolarea, arată că: *“se poate atribui în proprietate la cerere, o suprafață de teren de până la 10 ha în echivalent arabil familiilor tinere de țărani care provin din mediul agricol montan, au priceperea necesară și se obligă în scris să-și creeze gospodăria, să se ocupe de creșterea animalelor și să exploateze rațional pământul în acest scop”*.

Privind domiciliul personalului didactic din mediul rural, articolul nr.104 alineat nr.1 din Legea nr.128 din 1997 referitor la statutul personalului didactic, arată: *“Cadrele didactice titulare care funcționează în mediul rural și își stabilesc domiciliul în localitatea respectivă, pot beneficia la cerere de 0,1-1 ha de pământ în folosință. Aceștia li se asigură o locuință de către administrația locală pentru perioada de timp cât lucrează în acea localitate”*.

3. Dovada domiciliului de drept comun

Articolul nr.17 din Legea nr.5/1971 privind actele de identitate și procedura de schimbare a domiciliului și a reședinței, prevedea că dovada cetățeniei, a domiciliului și a identității persoanei fizice se făcea cu actul de identitate care era buletinul de identitate.

În sensul prezentei legi Legea nr.105/1996 privind evidența populației și cartea de identitate, - cartea de identitate este documentul care se eliberează cetățeanului român cu domiciliul în România la împlinirea vârstei de 14 ani și cu care se face dovada identității și a domiciliului și a cetățeniei române, după cum prevede articolul nr.10 din această lege.

Alineatul nr.2 al articolului nr.2 din Hotărârea guvernamentală nr.112 din 14 aprilie 1998 care privește organizarea activității de eliberare a cărților de identitate, procedura de schimbare eșalonată a buletinelor de identitate actuale și aspectele privind termenele de valabilitate ale acestora arată: *“Actualele buletine de identitate vor fi preschimbate eșalonat cu cărțile de identitate, în termen de 5 ani”*, iar articolul nr.5 alineat nr.1 din aceeași hotărâre guvernamentală menționează:

“Formațiunile de evidență a populației sunt obligate să înștiințeze cetățenii din raza teritorială de competență, prin mass - media asupra procedurii și perioadei de preschimbare eșalonată a buletinului de identitate cu cărțile de identitate”.

În relațiile dintre cetățeni și orice alte persoane fizice sau juridice, se folosesc pentru legitimare și identificare cărțile de identitate și buletinele de identitate care încă nu au fost înlocuite cu cărțile de identitate.

De altfel după cum prevede articolul nr.28 din Legea nr.105/1996 *“persoana care își schimbă domiciliul este obligată ca în termen de 15 zile de la data mutării la noua adresă, să se prezinte la formațiunea de evidență a populației pentru eliberarea unei noi cărți de identitate”*.

Articolul nr.45 din Legea nr.105/1996, referindu-se la persoanele fizice care pentru diverse motive nu locuiesc la persoanele fizice care pentru diverse motive nu locuiesc la adresa menționată în buletinul de identitate, în termen de 90 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi li se cere să solicite formațiunii de evidență a populației *“înscrierea adresei unde domiciliază efectiv”*.

Deci, pentru această din urmă situație se cere înscrierea domiciliului efectiv al persoanei fizice în buletinul de identitate și nu eliberarea unei noi cărți de identitate, această situație fiind condiționată de termenul de 90 de zile de la intrarea în vigoare a Legii nr.105 din 1996.

În concluzie, domiciliul va fi dovedit în viitor cu cartea de identitate.

Conform articolului nr.27 din aceeași lege, stabilirea domiciliului se face la cererea persoanei interesate care declară pe propria răspundere adresa la care are locuința asigurată.

Declarația care se dă în scris se semnează în fața unei persoane autorizate din cadrul formațiunii de evidență a populației, arată alineatul nr.2 al articolului nr.27 din Legea nr.105/1996, iar alineatul nr.4 al aceluiași articol prevede că în cazurile de imposibilitate de scriere sau de *“semnare se face mențiune despre aceasta”*.

Mențiunea din cartea de identitate cu privire la domiciliul unei persoane nu are efecte constitutive privind determinarea acesteia, ci numai caracter de evidență a persoanei respective.

Prin urmare, în cazul în care domiciliul unei persoane se află într-o altă localitate decât cea din cartea de identitate, dovada acestuia poate fi făcută, în principiu, prin orice mijloc de probă conform jurisprudenței².

4.Note

1.Legea nr.105/1996 nu precizează mijloacele de dovedire a locuinței asigurate arătată potrivit articolului nr.27 alineat nr.1 care prevede: *“Stabilirea domiciliului sau a reședinței în cartea de identitate se face la cererea persoanei fizice interesate, care declară pe propria răspundere adresa la care are adresa asigurată”*.

În practică se cere ca persoana fizică care solicită schimbarea sau stabilirea domiciliului sau a reședinței să facă dovada asigurării spațiului de locuit prin:

1) contractul de vânzare – cumpărare asupra unui imobil tip locuință transcris în registrul de transcripțiuni imobiliare sau în cartea funciară;

2) certificat de moștenitor indiferent de starea de ieșire din indiviziune;

3) contract de donație autentificat de birourile notarilor publici pentru forma *“ad validitatem”*;

4) contract de vânzare cumpărare sub semnătură privată transcris în registrul de transcripțiuni imobiliare sau în cartea funciară, după caz;

5) hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă prin care s-a admis acțiunea în constatare și revendicare a dreptului de proprietate asupra unor imobile de tip locuință;

6) contractul de închiriere a unui spațiu cu destinație de locuință.

2. Gh. Beleiu “Drept civil român”. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil, casa de editură și presă “Șansa” S.R.L. București 1993, pagina nr.331.

Capitolul 3: Domiciliul legal

1. Reglementare juridică

Domiciliul legal este reglementat de articolele nr.14 și nr.15 din Decretul nr.31 din 1954 privind persoanele fizice, articole în care se arată că *“domiciliul minorului este la părinții săi sau la acela dintre părinți la care el locuiește statornic”*.

De asemenea, în viziunea articolului nr.14, domiciliul copilului încredințat de instanța judecătorească nu părinților, ci unei alte persoane, rămâne la părinții săi, iar dacă aceștia nu au un domiciliu comun, ci *“domicilii separate și nu se înțeleg la care dintre ei va avea domiciliul copilul, atunci va decide instanța judecătorească”*.

Tot articolul nr.14 din Decretul nr.31/1954 în alineatul nr.3 prevede că *“Domiciliul minorului în cazul în care numai unul dintre părinții săi îl reprezintă ori în cazul în care se află sub tutelă precum și domiciliul persoanei puse sub interdicție este la reprezentantul legal”*.

În același sens sunt dispozițiile articolului nr.25 alineatele nr.2, nr.3, nr.4, nr.5 din Legea nr.105/1996 privind evidența populației și cartea de identitate.

Astfel:

- alineatul nr.2 al articolului nr.25 prevede: *“Domiciliul minorului este la părinții săi sau la acela dintre părinți la care locuiește statornic”*;
- alineatul nr.3 arată că *“Domiciliul minorului încredințat unei alte persoane rămâne la părinții săi, iar în, cazul în care aceștia au domiciliu separate și nu se înțeleg, instanța decide la care dintre ei va avea domiciliul minorul”*;
- alineatul nr.4 al articolului nr.25 relevă că domiciliul minorului poate fi și la *“reprezentantul său legal în cazul în care numai unul dintre părinții săi îl reprezintă sau când se află sub tutelă”*;
- alineatul nr.5 al articolului nr.25 prevede că *“dispozițiile articolului nr.4 se aplică și-n cazul persoanelor fizice puse sub interdicție”*.

Cu aceste dispoziții sunt în armonie prevederile articolului nr.100 și nr.122 din **Codul familiei**. Potrivit articolului nr.100 din **Codul familiei**, *“Copilul minor locuiește la părinții*

săi. Dacă părinții nu locuiesc împreună, aceștia vor decide de comun acord la care dintre ei va locui copilul.

În cazul de neînțelegere dintre părinți, instanța judecătorească, ascultând autoritatea tutelară, precum și pe copil, dacă acesta a împlinit vârsta de 10 ani, va decide ținând seama de interesele copilului”.

Articolul nr.122 prevede: “*Minorul pus sub tutelă locuiește la tutore.*

Numai cu încuviințarea autorității tutelare, minorul poate avea o altă locuință”.

În sfârșit, articolul nr.15, din Decretul nr.31/1954 prevede: “*În cazul în care s-a instituit o curatelă asupra bunurilor celui care a dispărut, cel dispărut are domiciliul la curator în măsura în care este îndreptățit să îl reprezinte.*

Dacă un custode sau un curator a fost numit asupra unor bunuri succesoriale, cei chemați la moștenire au domiciliul la custode sau la curator în măsura în care acesta este îndreptățit să-i reprezinte”.

2. Definiție

Dacă definiția domiciliului de drept comun pornea de la domiciliul legal, iar titularul domiciliului de drept comun era persoana fizică cu capacitate deplină de exercițiu și numai prin excepție minorul între 14 și 18 ani care pentru desăvârșirea învățaturii sale, putea avea un alt domiciliu decât părinții lui, în cazul domiciliului legal titularul acestuia este adesea minorul, chiar sub 14 ani, interzisul judecătoresc, cei chemați la moștenire sau cel dispărut de la domiciliu.

Domiciliul legal este definit ca domiciliul stabilit de lege pentru anumite categorii de persoane.

Domiciliului legal îi sunt caracteristice următoarele trăsături:

- este întotdeauna stabilit de lege;
- are semnificația unei măsuri de ocrotire a anumitor persoane fizice;¹
- coincide cu domiciliul de drept comun al celui care exercită ocrotirea.²

3. Stabilirea domiciliului legal

Legea stabilește la modul general, domiciliul legal prin identificarea domiciliului persoanelor care exercită ocrotirea. Astfel, minorul, după caz, își are domiciliul legal, după cum se desprinde din reglementarea juridică, la:

- părinții săi, conform prevederilor articolului nr.14 alineat nr.1 din Decretul nr.31/1954, a articolului nr.25 alineat nr.2 din Legea nr.105/1996, a articolului nr.100 alineat nr.1 din **Codul familiei**;
- părintele la care locuiește statornic potrivit articolului nr.14 alineat nr.1 din Decretul nr.31/1954 și articolului nr.25 din Legea nr.105/1996;
- părintele la care îl ocrotește, situație reglementată de articolul nr.14 alineatele nr.2 și nr.3 din Decretul nr.31/1954, de articolul nr.25 alineatele nr.3 și nr.4 din Legea nr.105/1996 și de articolul nr. 100 alineatele nr.2 și nr.3 din **Codul familiei**;
- la tutore, conform articolului nr.14 alineat ultim din Decretul nr.31/1954, a articolului nr.25 alineat nr.4 din Legea nr.105/1996, a articolului nr.122 din **Codul familiei**.

Interzisul judecătoresc are domiciliul legal la tutore. În acest sens sunt articolele nr.14 alineat nr.3 din Decretul nr.31/1954 și articolul nr.25 alineat nr.5 din Legea nr.105/1996.

Ocotitul prin curatelă are domiciliul legal la curatorul său în măsura în care acesta este în drept să îl reprezinte, potrivit articolului nr.15 din Decretul nr.31/1954.

În cazul adopției reglementată de Ordonanța nr.25/1997, domiciliul legal al minorului adoptat este la părinții adoptatori sau la acela dintre părinții adoptatori la care locuiește.

Dacă minorul adoptat este încredințat unei a treia persoane, domiciliul legal al acestuia va fi tot la părinții adoptatori, iar dacă aceștia au domiciliu separat și nu se înțeleg la care dintre ei va avea domiciliul legal copilul, va decide instanța judecătorească.³

Când numai unul dintre adoptatori îl reprezintă pe adoptat, acesta va avea domiciliul legal la acel părinte.

Pentru situația în care copilul este încredințat persoanelor fizice sau juridice, în condițiile articolului nr.8 și nr.9 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.26/1997, pe durata încredințării, domiciliul legal al copilului este la persoana căreia i-a fost încredințat, după cum prevede articolul nr.10 alineat nr.2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.26/1997 privind protecția copilului aflat în dificultate.⁴

Aceeași este soluția pentru plasamentul minorului la o persoană fizică sau juridică. Prin urmare și-n acest caz, domiciliul legal al minorului este la persoana la care acesta a fost dat în plasament conform articolului nr.13 alineat nr.2 din Ordonanța de urgență nr.26/1997 privind protecția copilului aflat în dificultate.

În concluzie, pentru un adoptat care s-ar încredința ori ar fi dat în plasament în condițiile Ordonanței de urgență nr.26/1997 domiciliul legal al minorului este diferit de cel pe care îl are în cazul încredințării acestuia de către instanța de judecată.

O situație cu totul specială este reglementată în articolul nr.13 alineat nr.2 coroborat cu articolul nr.14 alineat nr.1 și nr.2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.26/1997.

Astfel conform articolului nr.14 din ordonanță, în situațiile excepționale când *“părinții sau unul dintre ei pun în pericol securitatea, dezvoltarea sau integritatea morală a copilului prin exercitarea abuzivă a drepturilor părintești sau prin neglijență gravă în îndeplinirea obligațiilor de părinte, serviciul public specializat pentru protecția copilului, poate decide plasamentul copilului în regim de urgență, într-un centru de primire care este organizat și funcționează în subordinea sa sau a unui organism privat autorizat ori o persoană sau la o familie atestate în acest scop”*.

De asemenea, alineatul nr.2 al articolului nr.14 din ordonanță, stabilește că același regim de urgență caracterizează plasamentul și când este vorba de un copil găsit lipsit de supraveghere sau părăsit de părinți.

Pentru situațiile expuse mai sus *“domiciliul legal al minorului este la persoana la care a fost dat în plasament”* - după cum prevede articolul nr.13 alineat nr.2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.26/1997 privind protecția copilului aflat în dificultate.

4. Schimbarea domiciliului legal

Pornind de la faptul că domiciliul legal al persoanelor fizice ocrotite prin lege, coincide cu domiciliul de drept comunal celui care exercită ocrotirea, este firesc ca schimbarea domiciliului de drept comun al acestuia din urmă să determine și schimbarea domiciliului legal al celor ocrotiți. Mai concret schimbarea domiciliului de drept comun al părinților, al părintelui la care minorul locuiește statornic, al părintelui care îl ocrotește pe minor, al tutorelui care îl supraveghează pe minor va determina schimbarea domiciliului legal al minorului.

În mod similar, pentru cazul copilului adoptat, potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr.25/1997, schimbarea domiciliului de drept comun al părinților adoptatori, al părintelui adoptator la care locuiește adoptatul, al părintelui adoptator care îl ocrotește, va determina schimbarea domiciliului legal al minorului adoptat.

Dacă copilul este încredințat persoanelor fizice conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr.26/1997 privind protecția copilului aflat în dificultate, schimbarea domiciliului de drept comun al acestora, precum și schimbarea domiciliului de drept comun al persoanelor cărora li s-a dat în plasament sau în plasament de urgență spre îngrijire copii, va determina schimbarea domiciliului legal al acestora.

Domiciliul legal al interzisului judecătoresc se schimbă odată cu schimbarea domiciliului de drept comun al tutorelui său.

De asemeni schimbarea domiciliului de drept comun a curatorului sau a custodelui va duce invariabil la schimbarea domiciliului legal al persoanelor asupra cărora se pusese curatela.

Pentru minor, domiciliul se mai poate schimba și în cazul reîncredințării prin hotărâre judecătorească.

5. Dovada domiciliului legal

Domiciliul de drept legal se dovedește prin probarea domiciliului de drept comun al celui care ocrotește persoana fizică a cărui domiciliu legal trebuie dovedit.

Articolul nr.10 alineat nr.4 din Legea nr.105/1996 prevede: *“Dovada identității, cetățeniei române și a domiciliului minorului sub 14 ani, se face cu certificatul de naștere al acestuia și cu cartea de identitate a părintelui sau a reprezentantului său legal”*.

Declarația prevăzută de articolul nr.27 alineatele nr.1 și nr.2 - prin care pe propria răspundere se declară în scris în fața persoanei autorizate de lege, adresa la care locuința este asigurată, pentru cazul minorilor și a persoanelor puse sub interdicție declarația se dă și se semnează de părinți sau de reprezentanții lor legali, după cum prevede alineatul nr.3 al aceluiași articol.

Pentru minorul cu vârsta peste 14 ani, dovada domiciliului se face cu cartea de identitate.

Dacă este necesar, se poate folosi ca probă a domiciliului legal, hotărârea judecătorească de încredințare a minorului sau decizia de instituire a tutelei ori a curatelei acestuia.

6.Note

1. Aceste persoane fizice ocrotite sunt: minorul, interzisul judecătoresc, copilul aflat în dificultate și adoptatul, persoanele pentru care se instituie curatela;

2. Cei care exercită ocrotirea sunt: părinții, părintele la care locuiește statornic minorul, părintele care ocrotește minorul, acești părinți putând fi și din adopție, tutorele, curatorul sau custodele, persoana fizică, familia, instituțiile speciale de stat sau private prevăzute în Ordonanța de urgență a Guvernului nr.26 din 1997 privind protecția copilului aflat în dificultate.

3. La stabilirea domiciliului legal al copilului din căsătorie când părinții sunt separați în fapt, se ține seama de interesul minorului.

În situația mai multor copii, separarea lor constituie o măsură extremă. - Tribunalul județean Hunedoara, decizia civilă nr. 517 din 9 mai 1978 în *“Revista Română de Drept”* nr.1, 1979, pagina nr.56.

Pentru criteriul stabilirii domiciliului, soluția se aplică prin asemănare. - Tribunalul Suprem, decizia civilă nr.1019 din 25 mai 1977 în *“Culegerea de Decizii”*, 1978, pagina 127.

Aceeași soluție se aplică prin asemănare și adoptatului.

4. Articolul nr.8 din Ordonanța de urgență nr.26/1996 prevede: *“În cazul în care părinții copilului sunt decedați, necunoscuți, puși sub interdicție, declarați judecătorește morți ori dispăruți sau decăzuți din drepturile părintești și nu a fost instituită tutelă, în cazul în care copilul a fost declarat abandonat prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă precum și-n cazul în care instanța judecătorească nu a hotărât încredințarea copilului unei familii sau unei persoane, în condițiile legii, drepturile părintești asupra copilului se exercită de către consiliul județean, respectiv de consiliile locale ale sectorului municipiului București prin comisia pentru protecția copilului”*.

În situația prevăzută la alineatul nr.1, Comisia pentru protecția copilului poate hotărî încredințarea copilului unei familii sau unei persoane care consimte la aceasta și care prezintă condițiile materiale și garanțiile morale necesare dezvoltării armonioase a copilului.

Serviciul public specializat pentru protecția copilului este obligat să evalueze cu prioritate posibilitatea încredințării copilului rudelor sale până la gradul al patrulea inclusiv, prezentând Comisiei pentru protecția copilului rapoarte și propuneri în acest sens.

5. Articolul 9 prevede spre completare la cele anterioare acestea: *“Dacă nu există familii sau persoane corespunzătoare cărora să le fie încredințat copilul, Comisia pentru protecția copilului poate hotărî încredințarea acestuia, serviciului public specializat pentru protecția copilului sau un organism privat autorizat în condițiile legii. În acest caz măsura încredințării durează până în momentul în care copilul poate fi încredințat unei familii sau unei persoane corespunzătoare ori până la încredințarea acestuia în vederea adopției”*.

Capitolul 4: Domiciliul convențional

1. Reglementare juridică

Reglementarea juridică a domiciliului convențional este dată de următoarele izvoare:

Decretul nr.31/1954 privind persoanele fizice;

Codul de procedură civilă;

Codul civil.

Articolul nr.19 din **Codul de procedură civilă** arată că *“Părțile pot conveni prin înscris sau declarație verbală în fața instanței ca pricinile referitoare la bunuri să fie judecate de alte instanțe decât acelea care, potrivit legii au competență teritorială, afară de cazurile prevăzute de articolele nr.13,14,15 și 16”*.¹

Articolul nr.11 din **Codul de procedură civilă** prevede că în materie de asigurare, cererea privitoare *“la despăgubiri se va putea face și la instanța în circumscripția căreia se află domiciliul asiguratului, bunurile asigurate sau locul unde s-a produs accidentul.*

Alegerea competenței prin convenție este nulă dacă a fost făcută înainte de nașterea dreptului la despăgubire”.

Potrivit articolului nr.90 din **Codul de procedură civilă** *“Înmânarea citației și a tuturor actelor de procedură se face la domiciliul sau reședința celui citat”, arată alineatul nr.1, ca în alineatul nr.2 să se arate că: “Înmânarea se poate face oriunde, când cel citat primește citația”*.

Ca excepție și completare a regulilor arătate în articolul nr.90, *“În caz de alegere de domiciliu, dacă partea a arătat și persoana însărcinată cu primirea actelor de procedură, comunicarea acestora se va face la acea persoană, iar în lipsa unei asemenea arătări, la domiciliul părții”*.

Potrivit articolului nr.1781 din **Codul civil**: *“Spre a opera inscripția, creditorul și debitorul în persoană sau prin mandatar cu procuri autentice, vor prezenta președintelui tribunalului actul autentic al convenției prin care se constituie ipoteca.*

Totodată creditorul va face și alegere de domiciliu la vreun loc din circumscripția tribunalului”.

2. Definiție

Din întreaga reglementare juridică se desprinde noțiunea domiciliului convențional care poate fi definit ca fiind locuința sau adresa stabilită prin acordul de voință al părților în care se execută actul juridic al părților, la care se soluționează litigiul sau la care se comunică actele de procedură.

3. Natură juridică

În literatura de specialitate, domiciliul convențional este considerat o convenție accesorie cu efect de prorogare a competenței teritoriale.

Consecințele acestei calificări sunt următoarele:

- această convenție a părților asupra domiciliului convențional face ca acesta să fie supus cerințelor legale privind condițiile și efectele actelor juridice bilaterale;
- domiciliul convențional este supus principiului de drept “accessorium sequentur principale”.

4.Note

Articolul nr.13 din **Codul de procedură civilă** se referă la cererile privind bunurile nemișcătoare care se fac “*numai la instanța în circumscripția căreia se află acesta, iar dacă se află în mai multe circumscripții cererea se va face la instanța domiciliului sau reședinței pârâtului dacă bunul se află în vreuna din aceste circumscripții, iar dacă nu, la oricare altă instanță din circumscripția căruia se află*”.

Articolul nr.15 din **Codul de procedură civilă** prevede: “*Cererile în materie de societate, până la sfârșitul lichidării în fapt sunt de competența instanței locului unde societatea își are sediul principal*”.

Articolul nr.16 se referă la cererile în materie de faliment care sunt “*de competența instanței în circumscripția căreia comerciantul își are principala așezare comercială*”.

Capitolul 5: Reședința

1. Noțiune, caractere, importanță

Noțiune și reglementare juridică

Deși nu există o dispoziție legală care să definească reședința, din interpretarea “per a contrario” a articolului nr.13 din Decretul nr.31 din 1954 care arată că “*domiciliul persoanei fizice este acolo unde ea își are locuința statornică sau principală*” precum și a articolului nr.25 din alineatul nr.1 din Legea nr.105 din 1996, care prevede: “*Domiciliul persoanei fizice prevăzut în articolul nr.24 este la adresa din localitatea unde acesta își are locuința statornică*”¹, rezultă că reședința se află acolo unde persoana are locuința temporară.

De altfel, articolul nr.26 al Legii nr.105 din 1996 privind evidența populației și cartea de identitate arată expres că “*reședința este locuința la care persoanele prevăzute în articolul nr.24 locuiesc temporar, alta decât cea de domiciliu*”.

În concluzie, reședința este acel atribut sau mijloc de identificare în spațiu a persoanei fizice, prin indicarea locuinței vremelnice ori temporare.

Ca drept personal nepatrimonial, dreptul la reședință este consacrat de articolul nr.12 punctul 1 din Pactul internațional privind drepturile civile și politice ale omului, astfel: *“Orice persoană care se află în mod legal pe teritoriul unui stat, are dreptul de a circula acolo liber și de a-și alege liber reședința”* precum și de articolul nr.24 alineat nr.1 din Legea nr.105/1996 potrivit cu care: *“Cetățenii români cu domiciliul în România au dreptul să-și stabilească sau să-și schimbe domiciliul sau reședința în orice localitate din țară în condițiile legii”*.

Caractere juridice

Reședința se definește prin caracterul ei vremelnic opus caracterului statornic al domiciliului, deci ea nu este *“locuință statornică ori principală”*.

De asemeni, spre deosebire de domiciliu care este caracterizat de obligativitate, reședința are un caracter facultativ, deci ea numai în mod facultativ poate individualiza în spațiu o persoană.

Spre deosebire de reglementarea anterioară care recunoștea reședinței numai aceste două caractere: vremelnicia și facultativitatea, articolul nr.24 alineat nr.2 din Legea nr.105/1996 privind evidența populației și cartea de identitate, consacră și un alt caracter al reședinței, unicitatea, caracter întâlnit și în cazul domiciliului. Astfel, articolul nr.24 alineat nr.2, prevede: *“Persoanele fizice prevăzute la alineatul nr.1 nu pot avea în același timp decât un singur domiciliu și o singură reședință”*.²

Importanța reședinței

Datorită posibilității ei în identificarea persoanelor, utilitatea reședinței se vedește nu numai în dreptul civil, ci și în alte ramuri precum: dreptul constituțional, dreptul administrativ, dreptul fiscal, dreptul comercial, dreptul muncii și al securității sociale, dreptul familiei, dreptul procesual, dreptul penal.

2. Stabilirea schimbarea și dovada reședinței

Stabilirea și schimbarea reședinței

Atât pentru stabilirea cât și pentru schimbarea reședinței sunt aplicabile aceleași reguli.

Potrivit articolului nr.12 punctul nr.1 din Pactul internațional privind drepturile civile și politice care arată că *“orice persoană care se află în mod legal pe teritoriul unui stat are dreptul de a circula acolo liber și de a-și alege liber reședința”* cât și a articolului nr.24 alineat nr.1 care prevede: *“Cetățenii români cu domiciliul în România au dreptul să-și stabilească sau să-și schimbe domiciliul sau reședința în orice localitate din țară”*, rezultă că în această materie funcționează principiul *“libertății”* stabilirii reședinței, la fel ca și în cazul domiciliului, această *“libertate”* fiind după interesul persoanei fizice care dorește să-și stabilească sau să-și schimbe reședința.

Articolul nr.29 din Legea nr.105/1996 privind evidența populației și cartea de identitate precizează: *“Persoana care locuiește temporar mai mult de 45 de zile la altă adresă decât cea de domiciliu, este obligată să se prezinte la formațiunea de evidență a populației pentru înscrierea în cartea de identitate și în documentele de evidență mențiunii de stabilire a reședinței.*

Mențiunea de stabilire a reședinței se acordă pentru perioada solicitată nu mai mare de un an și are valabilitate pe termenul cât persoana locuiește la reședința stabilită. La expirarea acestui termen persoana poate solicita înscrierea unei noi mențiuni de stabilire a reședinței”.

Articolul nr.27 din Legea nr.105/1996 arată că *“înscrierea mențiunii de stabilire a reședinței în cartea de identitate se face la cererea persoanei fizice interesate care declară pe propria răspundere adresa la care locuința asigurată.*

Declarația se dă în scris și se semnează în fața unei persoane autorizate din cadrul formațiunii de evidență a populației.

Pentru minorii și persoanele juridice puse sub interdicție, declarația se dă și se semnează de părinți sau de reprezentanții lor legali.

În cazurile de imposibilitate de scriere sau de semnare se face mențiune despre aceasta”.

Se exceptează de la obligațiile prevăzute în articolul nr.29:

- persoana care locuiește o perioadă mai mare de 45 de zile, dar mai mică de 60 de zile în interes de serviciu, la odihnă sau tratament;
- elevul și studentul aflați în vacanță;
- persoana internată pentru îngrijirea sănătății;
- cadrul militar activ care locuiește în altă localitate decât cea de domiciliu fiind în interes de serviciu.

Dovada reședinței

Pentru persoanele fizice care se identifică în principal cu buletinul de identitate, pentru că aceste buletine de identitate nu au fost total înlocuite cu cărțile de identitate, reședința va fi dovedită cu buletinul de identitate care cuprinde rubrici speciale destinate reședinței.

Dacă persoana fizică se identifică cu cartea de identitate, iar în viitor numai acest lucru se va întâmpla întrucât buletinele de identitate vor fi înlocuite eșalonat cu cărțile de identitate așa cum prevede articolul nr.2 alineat nr.2 al Hotărârii guvernamentale nr.112 din 14 aprilie 1977, dovada reședinței va fi făcută cu eticheta autocolantă în care se găsesc informații privind stabilirea reședinței, etichetă aplicată pe versoul cărții de identitate.³

3.Note

1. Persoanele fizice prevăzute în articolul nr.24 sunt cetățeni români cu domiciliul în România. Persoanele fizice prevăzute la alineatul nr.1 al articolului nr.24 sunt cetățeni români cu domiciliul în România.

2. Articolul nr.1 din Hotărârea guvernamentală nr.111 din 14 aprilie 1997 arată: “*Cartea de identitate cuprinde următoarele date*”: între care la punctul e) “numele”, la punctul f) “prenumele”, la punctul g) “prenumele părinților” și la punctul j) “domiciliul”.

Concluzii

Necesitatea generală a identificării omului are la bază participarea acestuia la toate raporturile juridice, adică în toate ramurile de drept.

Numele ridică cele mai mari probleme în materia dreptului civil și a dreptului familiei, în celelalte ramuri de drept intern nerezumându-se decât la funcția sa de identificare a persoanei fizice.

Trebuie totuși menționată situația cu totul specială din materia dreptului comercial conform cu care aflăm că pentru comerciantul persoană fizică, firma coincide, în principiu cu numele civil al comerciantului.¹

De asemeni firma societății în nume colectiv sau a societății în comandită simplă, se compune din numele unuia dintre asociați, respectiv asociații comanditați cu mențiunea “societate în nume colectiv” scrisă în întregime, respectiv “societate în comandită” scrisă în întregime.²

O altă situație cu totul particulară privind identificarea persoanei prin nume, se arată în dreptul procesual penal, deoarece numai învinutului i se cere să se identifice prin numele de familie, prenume și poreclă.

În ramura dreptului internațional privat în privința numelui există particularități după cum deosebim:

- a) Dobândirea numelui prin filiație, caz în care numele este supus reglementării legii care se aplică în privința stabilirii filiației, adică a legii naționale. Soluția rezultată din articolul nr.14 alineat nr.1 din Legea nr.105/1992 care reglementează raporturile de drept internațional privat, și care prevede că numele persoanei este cărmuit de legea sa națională, dacă este dobândit prin filiație.
- b) Stabilirea numelui de către autoritatea tutelară de pe lângă primăria comunei, orașului, municipiului sau sectorului municipiului București în raza căruia a fost găsit copilul. Numele copilului născut în România din părinți necunoscuți se determină de către organul competent menționat. Un astfel de copil are cetățenie română.
- c) Modificarea numelui de familie care poate interveni în cazurile modificării stării civile al persoanei fizice ca efect al căsătoriei, al nulității sau anulării căsătoriei, al divorțului, al morții unuia dintre soți, al acțiunii în contestarea filiației din căsătoriei, al acțiunii în tăgăduirea paternității, este supusă legii care cărmuiește materia respectivă.
- d) Schimbarea numelui pe cale administrativă, caz în care numele se modifică fără a interveni o modificare în starea civilă a persoanei fizice, este reglementată de decretul nr.975 din 23 octombrie 1968. Articolul nr.20 al acestui decret, prevede că persoanele fără cetățenie care au domiciliul în țara noastră pot solicita schimbarea numelui pe cale administrativă în aceleași condiții ca și cetățenii români. Rezultă că schimbarea numelui în acest caz este supusă condițiilor prevăzute de legea domiciliului persoanei în cauză.

Articolul nr.14 din legea nr.105/1992 dispune că ocrotirea împotriva actelor de încălcare a dreptului la nume, săvârșite în România, este asigurată potrivit legii române, conținutul dreptului la nume fiind alcătuit din:

- dreptul de a purta sau de a folosi numele;
- dreptul de cere îndreptarea greșelilor de scriere a numelui în actele de stare civilă sau de identitate;
- dreptul de a se opune la folosirea numelui de către o altă persoană fără îndreptățire.

Una din infracțiunile ce se pot săvârși cu privire la nume o constituie infracțiunea de fals privind identitatea prevăzută în articolul nr.293 alineat nr.1 și nr.2 din **Codul penal al României**. Astfel, această infracțiune constă din: *“prezentarea sub o identitate falsă ori*

*atribuirea unei asemenea identități altei persoane, pentru a induce sau a menține în eroare o organizație din cele prevăzute în articolul nr.145³ din **Codul penal**, în vederea producerii unei consecințe juridice pentru sine sau pentru altul”.*

De asemenea, această infracțiune mai constă și în încredințarea unui înscris care servește pentru dovedirea stării civile ori pentru legitimare sau identificare spre a fi folosit pe nedrept.

Această infracțiune este inclusă în categoria infracțiunilor de fals în înscrisuri deoarece alterarea adevărului privind identificarea persoanei fizice, se săvârșește de regulă, cu ajutorul înscrisurilor care servesc la dovedirea stării civile, la legitimare sau identificare.

De asemenea furtul calificat prevăzut în articolul nr.209 litera nr.1 din **Codul penal**, include între altele și situația săvârșirii lui asupra actelor care servesc pentru dovedirea stării civile, pentru legitimare sau identificare.

Noțiunea de domiciliu este foarte complexă întrucât poate privi domiciliul de drept comun, domiciliul legal, domiciliul convențional și reședința care nu se confundă cu domiciliul.

Numai în ramura dreptului civil există aceste diferențieri și tangențial în dreptul familiei.

În dreptul familiei se poate vorbi de domiciliu fără a se specifica ce fel de domiciliu este.⁴

Alteori domiciliul este determinat prin termenul de “locuință”, deși din punct de vedere al dreptului civil, între cele două noțiuni există diferențieri, în sensul că, domiciliul nu este orice fel de locuință. Același lucru se poate spune și despre reședință.⁵

Dacă dreptul familiei operează cu domiciliul de drept comun, cu domiciliul legal și cu reședința, ca noțiuni, dreptul procesual face referire și la domiciliul convențional care este locuința sau adresa “aleasă” de părți pentru rezolvarea unui litigiu sau pentru primirea actelor procesuale.

De altfel cu termenul de “domiciliu” în dreptul procesual este determinat atât domiciliul de drept comun, legal și convențional, cât și reședința sau orice altă locuință.⁶

În această ramură de drept stabilirea domiciliului servește la determinarea competenței teritoriale a instanțelor judecătorești.

Astfel articolul nr.5 din **Codul de procedură civilă** stabilește regula: “*Cererea se face la instanța domiciliului pârâtului*”, iar dacă acesta nu este cunoscut sau se află în străinătate, la instanța reședinței sale din țară.⁷

De la această regulă sunt cunoscute numeroase excepții.⁸

Dacă în cursul procesului, una dintre părți își schimbă domiciliul, ea este obligată să anunțe instanța despre aceasta, altfel nu i se ia în considerare schimbarea domiciliului.

În ramura dreptului comercial, domiciliul sau reședința poate reprezenta locul executării obligației comerciale a debitorului când acest loc nu este prevăzut nici expres și nu rezultă nici tacit din contract.

În ramura dreptului internațional privat domiciliul este o noțiune foarte complexă și nuanțată.

Domiciliul poate fi element de extraneitate. Astfel potrivit dreptului danez, norvegian, englez și a altor țări ca: Argentina, Peru, Guatemala, Paraguay, legea personală nu este legea națională, ci legea domiciliului.

Domiciliul ca "*punct de legătură*" intră în alcătuirea normelor conflictuale. Astfel, în materia regimului matrimonial, spre exemplu, punctul de legătură care intră în alcătuirea normelor conflictuale, este ultimul domiciliu al soților.

Calificarea noțiunii de domiciliu implică numeroasele sensuri pe care acesta le are în diferite sisteme de drept. Astfel, spre exemplu, în concepția dreptului englez, domiciliul este aproape tot atât de stabil ca cetățenia.¹⁰

Articolul nr.12 alineatul nr.2 din Legea nr.105/1992 privind raporturile de drept internațional privat, arată că legea națională a străinului care are mai multe cetățenii este legea statului unde-și are domiciliul sau, în lipsă, reședința.

Dacă o persoană nu are o cetățenie, acesteia i se aplică legea țării în care domiciliază sau, în lipsa domiciliului, legea țării în care își are reședința.

Străinii pot veni în țară cu intenția de ași stabili domiciliul sau șederea temporară. Dispozițiile legale privind domiciliul și reședința stabilite pentru cetățenii români, se aplică și străinilor, așa cum prevede articolul nr.5 din Legea nr.25 din 1969.

De asemenea articolul nr.5 din Decretul lege nr.2/1989 prevede că stabilirea domiciliului pe teritoriul României, se aprobă sau se revocă de către președintele României, cererea pentru stabilirea domiciliului depunându-se la misiunile diplomatice și oficiile consulare române, iar în țară, la inspectoratele județene sau ale municipiului București ale Ministerului de Interne. După dobândire, domiciliul, în țara noastră se menține până la revocarea lui.

Din cele prezentate reiese că domiciliul în dreptul internațional privat are un caracter de stabilitate pe care nu o găsim în dreptul intern.

De asemeni, domiciliul se bucură de reglementări diferite în dreptul internațional privat față de dreptul intern.

În ramura dreptului penal extrădarea operează numai față de un cetățean străin sau un apatrid care nu are domiciliul în România. Aceeași condiție se impune și în cazul expulzării dacă infracțiunea săvârșită e de competența instanțelor judecătorești române.

Între infracțiunile contra statului infracțiunea de trădare, de trădare prin transmitere de secrete, cer ca subiect calificat un cetățean român sau o persoană fără cetățenie care domiciliază pe teritoriul statului român.

Dimpotrivă, acțiunile dușmănoase contra statului și spionajul sunt infracțiuni care nu pot fi săvârșite decât de către un cetățean străin sau o persoană fără cetățenie care nu domiciliază pe teritoriul statului român.

Noțiunea de domiciliu în sensul articolului nr.192 din **Codul penal al României** care privește infracțiunea de violare de domiciliu nu implică ideea de imobil luat în considerare în materialitatea sa ci ideea de loc în care o persoană își desfășoară viața sa personală. În noțiunea de domiciliu vizată, nu este inclusă numai locuința ci și orice alte încăperi, dependințe sau loc împrejmuit ținând de acesta.

Nu interesează dacă locuința este permanentă sau temporară și nici dacă este vorba de o construcție care fără a avea această destinație, este totuși folosită drept locuință. Nu interesează nici dacă persoana deține sau nu locuința în baza unui titlu legal.

De asemeni, furtul săvârșit prin efracție, escaladare sau prin folosirea fără drept a unei chei adevărate ori a unei chei mincinoase, include în conținutul său, în mod natural, necesar, inevitabil fapta de violare de domiciliu; deci cele două infracțiuni pot intra în concurs.

Legea penală apără domiciliul și reședința întrucât articolul nr.27 alineat nr.1 din constituție prevede: *“Domiciliul și reședința sunt inviolabile”*.

Note

1. Adică numele de familie cu prenumele sau numele de familie plus inițiala prenumelui.
2. Numele asociatului sau a asociatului comanditant trebuie să fie compus din numele de familie și prenumele acestuia.
3. Articolul nr.145 din **Codul penal al României** prevede: *“Prin termenul **public** se înțelege tot ce privește autoritățile publice, instituțiile publice, instituțiile sau alte persoane juridice de interes public”*.

4. Noțiunile de domiciliu și reședință apar la procedura de încheiere a căsătoriei. Astfel potrivit articolului nr.11 din **Codul familiei** căsătoria se încheie în localitatea în care fiecare dintre viitorii soți își are domiciliul sau reședința.

Unul dintre efectele tăgăduirii paternității copilului din căsătorie este cu privire la domiciliul acestuia.

O altă problemă de interes în dreptul familiei este domiciliul copilului adoptat.

După cum se observă în exemplele enumerate, care nu sunt epuizate, se desemnează prin denumirea de **domiciliu**, atât domiciliu de drept comun, în primul caz cât și domiciliu legal, în următoarele două cazuri.

5. În materia obligației de a locui împreună a soților cât și în materia efectelor divorțului cu privire la locuința comună a soților prin termenul de **locuință** se desemnează de fapt domiciliul de drept comun. Dar între cele două noțiuni, din punct de vedere al dreptului civil există următoarea diferențiere: orice domiciliu de drept comun este locuință dar nu orice locuință este domiciliu de drept comun, ci numai aceea care este **obligatorie, statornică** sau **principală și unică**.

În mod similar între reședință și locuință ca noțiuni există următoarele diferențieri: orice reședință este locuință, dar nu orice locuință este reședință, ci numai acea locuință **temporară, facultativă și unică** este reședință.

6. Tribunalul Suprem, secțiunea civilă, decizia nr.230 din 1977 în Culegerea de decizii 1977 paginile nr.256,257.

7. Curtea Supremă de Justiție, secțiunea civilă, decizia nr.2106/1991 în *“Dreptul”* nr.6 din 1992 pagina nr.84.

8. Este vorba de competența teritorială alternativă sau facultativă și de competența exclusivă. Spre exemplu, privind competența teritorială alternativă sau facultativă:

- articolul nr.8 din **Codul de procedură civilă** modificat prin Legea nr.59/1993 dispunea că cererile îndreptate împotriva statului, direcțiilor generale, regiilor publice, caselor autonome și administrației comerciale, se pot face la instanțele din capitala țării sau la cele din reședința județeană unde își are domiciliul reclamantul;

- articolul nr.9 din **Codul de procedură civilă** arată că dacă cererea este îndreptată împotriva mai multor pârâți, competența teritorială aparține oricăreia dintre instanțele de domiciliu ale pârâților. Dacă între pârâți sunt și obligați accesorii, cererea se face la instanța competentă pentru oricare dintre debitorii principali.

Tot cu titlu de exemplu privind competența exclusivă în materia dreptului de moștenire, cererile referitoare la:

- validitate sau executarea dispozițiilor testamentare;
- moștenire și pretențiile pe care moștenitorii le-ar avea unul împotriva altuia;
- cererile legatarilor sau creditorilor moștenitori sau împotriva executorului testamentar, sunt de instanței celui din urmă domiciliu al defunctului, interesând situația de fapt, concretă, nu domiciliul înscris în actul de identitate.

(Tribunalul Județean Suceava, decizia civilă nr.128 din 1970 cu nota Gheorghe Părăușanu în *“Revista Română de Drept”* nr.4, 1971, paginile nr.69-102)

9. Legea națională este legea țării căreia îi aparține prin cetățenie persoana respectivă.

Legea domiciliului este legea țării în care o persoană își are domiciliul.

10. În dreptul englez, o persoană își are domiciliul într-un anumit loc, dacă locuiește acolo cu intenția de stabilire permanentă.

În alte sisteme de drept, domiciliul deși este locuința statornică, nu este atât de stabil ca în dreptul englez.

11. Articolul nr.129 din **Codul penal al României** prevede: *”Pătrunderea fără drept, în orice mod, într-o locuință, încăpere, dependență sau loc împrejmuit ținând de acestea, fără consimțământul persoanei care le folosește sau refuzul de a părăsi la cererea acesteia, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani cu amendă.”*

Bibliografie

1. Gheorghe Beleiu - **Drept civil român** . Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil. ,casa de editură și presă “Șansa” S.R.L., 1995,București

2. Gheorghe Beleiu - **Drept civil român** . Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil. ,casa de editură și presă “Șansa” S.R.L., 1998,București, ediție a-V-a revizuită și adăugită de Marin Petre și Petruică Trușcă

3. Ion P. Filipescu : *“Tratat de dreptul familiei”*,editura “All Educational” S.A. 1998, București

4. Ion P. Filipescu : *” Adopția și protecția copilului aflat în dificultate ”*,editura “All Educational” S.A. 1997, București

5. Ion P. Filipescu: **Drept internațional privat** vol.I, editura “Proarcadia”, 1993,București

6. Ion P. Filipescu: **Drept internațional privat** vol.II, editura “Actami”, 1997, București

7. Brândușa Ștefănescu, Ion Rucăreanu: **Dreptul comerțului internațional** editura Pedagogică, 1983, București
8. Stanciu D. Cărpenaru: **Dreptul comercial român**, editura All, 1995, București
9. Ion Dogaru : Elenente de drept civil . Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil . Casa de editură “ *Șansa* ” S.R.L.,1993, București
10. Viorel Mihai Ciobanu: **Tratat teoretic și practic de procedură civilă** vol.I, II, editura Național, București
11. George Nistoreanu, Mihai Apetrei, Carmen Silva Paraschiv, Laurențiu Nae, Anca Lelia Dumitru: **Dreptul procesual penal** editura “*Europa Nova* “, 1996, București
12. Constantin Mitrache: **Dreptul penal român** Partea generală. Casa de editură “ *Șansa* ” S.R.L.,1995, București
13. Octavian Loghin, Tudorel Toader : **Dreptul penal român** Partea specială, Casa de editură “ *Șansa* ” S.R.L.,1996, București
14. Constantin Bulai, Avram Filipaș, Constantin Mitrache: **Dreptul penal român**. Curs selectiv pentru licență, editura Press Mihaela S. R. L. 1997,București
15. Constantin Crișu, Nicorina Crișu Magron, Ștefan Crișu : **Codul juristului** editura “ *Argessis*”, 1994, Curtea de Argeș : - **Constituția României**
- **Codul civil**
 - **Codul familiei**
 - **Codul de procedură civilă**
16. **Codul penal al României**, grupul de edituri Tribuna, 1996, Brașov
17. Traian Ionașcu : “*Drept civil* “ pentru facultatea de științe juridice, partea a-II-a “*Persoanele*”, 1959, litografiat București “ *Jurnal Național*” nr. 2 și nr. 10 din 1963
18. “*Revista română de drept*” :
- nr. 3 și 6 din 1986
 - nr. 11 și nr. 2 din 1981
 - nr. 4 din 1983
 - nr. 4 din 1971
 - nr. 1 din 1979
 - nr. 1 din 1987
19. “ *Dreptul* “ nr. 6 din 1992
20. Decretul nr. 31 din 1954 privind persoanele fizice și persoanele juridice din **Codul familiei**, Editura științifică, 1959, București

21. Decretul nr. 375 din 1968 cu privire la nume din **Repertoriul legislativ alfabetic**, 1968, Galați
22. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 25 din 1997 privind adopția, publicată în **Monitorul Oficial al României** nr. 120 din 1997
23. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 26 din 1997 privind protecția copilului aflat în dificultate, publicată în **Monitorul Oficial al româniei** nr.120 din 1997
24. Legea nr. 119 pe anul 1996 privind actele de stare civilă, publicată în **Monitorul Oficial al României** nr. 261 din 1996.
25. Legea nr. 105 pe anul 1996 privind evidența populației și cartea de identitate publicată în **Monitorul Oficial al României** nr. 237 din 1996.
26. Hotărârea Guvernamentală ne. 111 pe anul 1997 privind forma și conținutul cărții de identitate, al cărții de imobil și al fișei de evidență a populației publicată în **Monitorul Oficial al României** nr. 71 din 1997.
27. Hotărârea Guvernului nr. 112 pe anul 1997 privind organizarea activității de eliberare a cărților de identitate, procedura de schimbare eșalonată a buletinelor de identitate actuale, aspecte privind termenul de valabilitate al acestora ; publicată în **Monitorul Oficial al României** nr. 71 din 1997.
28. Legea nr. 8 pe anul 1996 privind de autor și drepturile conexe, publicată în **Monitorul Oficial al României** nr. 60 din 1996.
29. Legea nr. 36 pe anul 1995 privind notarii publici și activitatea notarială nr. 32 din 1995
30. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 92 pe anul 1997 privind stimularea investițiilor indirecte, publicată în **Monitorul Oficial al României** nr.386 din 1997.
31. Legea nr. 16 din anul 1994 privind arendarea, publicată în **Monitorul Oficial al României** nr. 31 din 1994.
32. Legea nr. 18 din 1991 privind fondul funciar, publicată în **Monitorul Oficial al României** nr.37 din 1997.
33. Legea nr. 128 din 1997 privind statutul personalului didactic, publicată în **Monitorul Oficial la României** nr. 37 din 1997
34. Legea nr. 105 din 1992 privind raporturile de drept internațional privat, publicat în **Monitorul Oficial al României** nr. 245 din 1992.

